

Az Educatio Kht. kompetenciafejlesztő oktatási program kerettanterve

– *Idegen-nyelvi kompetencia* –

Általános iskola, középiskola

**Kiegészítő tananyag a 12-19 éves tanulók *angol, német* és a
14-19 éves tanulók *francia* nyelvi kompetenciájának fejlesztéséhez**

A kiadvány a Nemzeti Fejlesztési Terv Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program
3.1.1. központi program (Pedagógusok és oktatási szakértők felkészítése a kompetencia
alapú képzés és oktatás feladataira) keretében készült.

Fejlesztési programvezető
Kuti Zsuzsa

Felelős szerkesztő
Burom Márton

©
Készítette
Kuti Zsuzsa
Tartsayné Németh Nóra

Educatio 2008

TARTALOM

1.1. A Nemzeti Alaptanterv és az idegen nyelvi kerettanterv kapcsolata	5
2. A KOMPETENCIAFEJLESZTÉS CÉLJAI	7
2.1. Általános fejlesztési célok	7
2.2. Nyelvi fejlesztési célok	12
2.3. Technikai fejlesztési célok	36
3. A KOMPETENCIAFEJLESZTÉS MÓDSZERTANI ALAPELVEI	37
3.1. Tevékenység alapú megközelítés	38
3.2. Autentikus anyagok használata	38
3.3. Kereszttantervi megközelítés	39
3.4. Kooperatív tanulás	40
3.5. Önálló tanulóvá nevelés	41
3.6. Differenciálás	42
3.7. Tanári és diák szerepek	43
3.8. A tanórai nyelvhasználat	45
4. ÉRTÉKELÉSI ALAPELVEK ÉS MÓDSZEREK	46
5. A TANANYAG RENDSZERE ÉS TARTALMA	51
5.1. A tananyag rendszere: a modulok	51
5.2. Projektek a nyelvórán	52
5.3. Kreatív kommunikáció	53
5.4. Internet a nyelvórán	54
6. A KIEGÉSZÍTŐ TANANYAG INTEGRÁLÁSA A HELYI TANTERVBE	57
7. SZAKIRODALOM	59
8. MELLÉKLET	60

1. BEVEZETÉS

A NAT (2003/2005) és a Közös Európai Referenciakeret (a továbbiakban KER)(2002) szellemiségének megfelelően az iskolai nevelés-oktatás és ezen belül is kiemelten az idegennyelv-oktatás közös értékei a demokratizmus, a humanizmus, az egyéniség tisztelete és fejlődése, az alapvető közösségek együttműködésének kibontakoztatása, a nemek esélyegyenlősége, a szolidaritás és a tolerancia. A NAT fontos szerepet szán a nemzeti hagyományok fejlesztésének, ugyanakkor az európai, humanista értékrendre és azokra a tartalmakra összpontosít, amelyek Európához tartozásunkat erősítik. A NAT hangsúlyozza a különböző kultúrák iránti nyitottság fontosságát, amit az oktatásban azzal kíván szolgálni, hogy teret ad más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának és nyelvének a megismerésére. A NAT az iskolai pedagógiai munka középpontjába a tanulók képességeinek, kompetenciáinak, egész személyiségének fejlesztését állítja, és ez által ösztönzi a holisztikus, a teljes személyiséget bevonó és fejlesztő, tevékenységalapú oktatást.

A NAT értelmében a középszintű (7–12. évfolyam) idegennyelv-oktatás legfőbb célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása, illetve folyamatos fejlesztése. Ez a fejlesztés az első hat évfolyam anyanyelvi és idegen nyelvi készségfejlesztésére épül, legfőbb nyelvi célja a tanulók független nyelvhasználói szintre való eljuttatása. Feladata továbbá az élethosszig tartó és iskolai kereteken túlmutató önálló nyelvtanuláshoz szükséges tanulási készségek kialakítása, illetve további fejlesztése, valamint a motiváció fenntartása és egyre növekvő mértékben belső motivációvá való alakítása. A holisztikus, személyiségfejlesztő oktatás keretein belül megfogalmazott célok egyben hozzájárulnak a tanuló kreatív és önkifejezésre képes felnőtt személyiséggé való formálásához.

Az idegen nyelvi kompetencia fejlesztésére és a fent leírt kiemelt fejlesztési területek céljainak megvalósítására jött létre három programcsomag, a 'Kreatív kommunikáció', a 'Projektek a nyelvórán', valamint az 'Internet a nyelvórán' című modul típus, melyek középpontjában a tanuló egész személyiségének a nyelvi képzésbe ágyazott, kiegyensúlyozott fejlesztése áll. A modul típusok olyan tanórai tevékenységeket tartalmaznak, amelyek fejlesztik a tanulók kommunikatív nyelvi kompetenciáit, kreativitását, önismeretét, önbecsülését, együttműködési készségét, interkulturális kompetenciáját, segíti autonóm személyiséggé válásukat. A 'Kreatív kommunikáció' folyamatleírásokat és taneszközöket biztosít olyan nevelési, tanítási-tanulási folyamatokhoz, amelyek révén osztálytermi keretek között lehetőség nyílik az idegen nyelven folyó valós kommunikációra és az önkifejezésre. A

'Projektek a nyelvórán' modul típusban leírt tanítási-tanulási folyamat teret ad a feladatközpontú tanításnak az osztályteremben, elősegíti a megszerzett tudás és képesség transzferálását. Az 'Internet a nyelvórán' modul típusban a fent megfogalmazott célok elérését a számítógép és az Internet mint eszköz segíti elő. A modul típus célja, hogy a számítógép a mindennapi nyelvtanári munka részévé váljon, ami szükségessé teszi a nyelvtanár önképzését is, de nagyobb tanulási felelősséget hagy a nyelvtanuló számára is.

1.1. A Nemzeti Alaptanterv és az idegen nyelvi kerettanterv kapcsolata

Az idegen nyelv kulcskompetencia fejlesztésének akkreditációra benyújtott tanterve teljes mértékben összhangban áll a mind a Közös Európai Referenciakeret, mind pedig a NAT irányelveivel, és szándékával. A programcsomag összességét képező egységek az idegennyelv-tanítási gyakorlat megújítását, vagyis a használható nyelvtudás, a kommunikatív nyelvi kompetencia fejlesztését célozzák.

A tanterv, az idegen nyelvi kulcskompetencia fejlesztésének jellegéből következően nem a teljes éves órakeretet, hanem annak minimum 30%-át fedi le, rugalmasan integrálható, kiegészítő, moduláris tananyagok formájában. A helyi szabályozás részét képező helyi tantervek kiegészítéseként alkalmazható, az erőteljes kompetencia alapú fejlesztés segítésére. A készségfejlesztést és a nyelv eszközként való használatát célul tűzve ki, a tananyagok helyi tantervbe, majd a tanmenetekbe való beépítése a gyakorlatban jól megvalósítható, integrálása során könnyen illeszthető bármely nyelvi programhoz, nyelvkönyvhöz. A fejlesztés során a kipróbáló iskolák tanárai a felkészítés keretében szakmai segítséget kaptak a tananyag helyi tantervbe és tanmenetekbe történő integrálására, amelyet sikerrel oldottak meg.

Fontos megjegyezni, hogy a nem teljes óraszámú lefedettség nem okoz helyrehozhatatlan torzulásokat a NAT 2007 fejlesztési feladatainak teljesítésében. Ennek igazolására az alábbiakban ismertetjük az idegennyelvi-programtantervnek a NAT 2007 alapelveivel, céljaival, a fejlesztési feladatok szerkezetével, a kulcskompetenciákkal, illetve a NAT kiemelt fejlesztési feladataival való összefüggését.

A tanterv, a 7-12 évfolyamok vonatkozásában a NAT-ban élő idegen nyelvként megjelölt nyelvek közül az angol és a német nyelv, 9-12. évfolyamon a francia nyelv területén nyújt be programtantervet. A programtanterv minden vonatkozásban összhangban van az alaptanterv többi területének céljaival és tartalmával. A holisztikus szemlélet követése alapvető fontosságú az iskolai nyelvtanulás esetén, amelynek megvalósítása nagy

körültekintést igényel mind a tananyagok tervezésében, felhasználásában, mind a tanórák megszervezésében, ill. levezetésében is. A tanulók életkori sajátosságainak, érdeklődésének, kognitív, érzelmi, szociális fejlettségének meghatározó szerepe van a módszertani döntések meghozatalában, a nyelvtanulás és a nyelvtanítás céljainak meghatározásában is.

A holisztikus szemlélet gyakorlatban való megvalósításának egyik módja a keresztantervi megközelítés szisztematikus alkalmazása mind a tananyag témái, mind pedig a készségfejlesztés során. Az idegen nyelvi programcsomagban fejlesztendő készségek számos kapcsolatot mutatnak a **NAT-ban meghatározott többi kulcskompetenciával**, támogatják azok fejlesztését. A kommunikatív nyelvi kompetencia integrálja a tanulási képességeket és az anyanyelvi kompetenciát. Kiemelkedően szoros kapcsolat mutatkozik még a szociális és állampolgári kompetencia, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, illetve a kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia területén, de a fejlesztett tananyag egyes részei elősegítik matematikai, a természettudományos kompetenciák fejlesztését is. (Példák a fent említett kompetencia területek megjelenésére az oktatási anyagokban: 12-15 éves korosztály számára – Our wonderful 20th century; 14-16 éves korosztály számára - Klimawandel in der Diskussion, 16-19 éves korosztály számára - Envirom ne ment)

A **NAT kiemelt fejlesztési feladatai** a kulcskompetenciára épülnek, így ezek kiegyensúlyozott megjelenése is biztosított az oktatási anyagokban. Fontos cél, hogy az egyén fokozatosan képes legyen az önreflexióra az idegen nyelvtanulás során (Énkép, önismeret), képes legyen értékelni nemzeti kultúránk értékeit, s ezt összefüggésbe hozni és harmonizálni tágabb környezetünk és a célnyelvi kultúra megismerésével (Hon-, és népismeret, Európai azonosságtudat-egyetemes kultúra). Az anyagok témái lehetőséget adnak pl. a környezettudatosságra nevelés, a testi és lelki egészség fejlesztésére. A tananyagok feldolgozása során fontos szerepet kap a tanulás folyamatában tudatosítása, az előzetes tudás és tapasztalat mozgósítása, az egyénre szabott tanulási módszerek kialakítása, a csoportos tanulás, a kooperatív munka, amelyek a NAT-ban 'A tanulás tanítása' kiemelt fejlesztési feladatában jelennek meg. (Például: 14-16 éves korosztály számára – This is us; 14-16 éves korosztály számára - Gegenstände in meiner Mikrowelt). Az idegen nyelvi oktatási koncepció és programterv részletesen bemutatja az idegen nyelv területének általános és nyelvi fejlesztésének céljait, az oktatási anyagok mögött álló módszertani alapelveket, az értékelés alapelveit, az oktatási anyagok típusát.

Az idegen nyelvi fejlesztés kidolgozása során gondot fordítottunk a sajátos nevelésű tanulók idegen nyelvi fejlesztésére is, de ezeket a programokat a HEFOP 2.1-es program valósította meg.

Az **oktatási anyagok szerkezete és rendszere** figyelembe veszi az idegen nyelv bevezetésének hazai körülményeit, és segítséget nyújt az adott korosztály életkori sajátosságának, a korszerű tanuláselméleti, és nyelvelsajátítási kutatások eredményeinek a tananyagba történő integrálásával. A fejlesztési feladatok minden nyelvelsajátítási szinten magukban foglalják a NAT-ban meghatározott egységeket: beszédértés, beszédkészség, olvasásértés, és írás. A **fejlesztési feladatok** tekintetében a NAT előírja a minden diák számára a minimális szintet, amelyet a 4 alapkészség területén kell teljesíteni. A helyi tantervekben ennél magasabb szint is előírhat, ezért az akkreditációra ajánlott tanterv különböző korosztályra készült tananyagai azonos korosztályok tekintetében több nyelvi szintre kínálnak megoldást. A korosztályok és nyelvi szintek összefüggése, és az egyes kategóriákra készült anyagok lista a Mellékletben található. Az **oktatási anyagok nyelvi szintjei** harmonizálnak a Közös Európai Referenciakeretben szereplő szintekkel (A1-B2 szinteken).

A NAT-ban definiált programcsomag elemek egybeesnek az idegen nyelvi programcsomag elemeivel. Jelen dokumentum, mint kerettanterv tartalmazza a tantárgy céljait, a készségfejlesztés területeit, valamint a módszertani és értékelési elveket.

2. A KOMPETENCIAFEJLESZTÉS CÉLJAI

2.1. Általános fejlesztési célok

Általános fejlesztési célokon olyan célokat értünk, amelyek nem közvetlenül a nyelvi kompetenciák fejlesztésére irányulnak, hanem szélesebb körben, tantárgytól függetlenül fejleszthető életviteli, tanulási, önismereti készségeket céloznak meg. Az általános fejlesztési célok megfogalmazásával azt szeretnénk hangsúlyozni, hogy a nyelvtanulás egy nagyobb, átfogó nevelési program része, melynek során a tanulót abban segítjük, hogy önmagát és környezetét ismerő, maga és mások számára haszonnal tevékenykedő, autonóm, fejlődésre, boldogulásra és boldogságra képes felnőtté váljon. A nyelvóra keretében számos lehetőség nyílik az általános kompetenciák és a kommunikatív nyelvi kompetenciák integrált fejlesztésére.

Az idegen nyelvi kerettanterv kiemelten fontos általános fejlesztési céljai az alábbiak:

1. Növekedjen a tanuló kreativitása.

- Legyen képes egy adott feladat megoldásához megszerezni a szükséges ismereteket, anyagokat és eszközöket;
- Legyen képes a meglévő ismereteket, anyagokat, eszközöket ötletesen, újszerűen ill. szokatlan funkcióban használni;
- Legyen képes a meglévő ismereteket, anyagokat, eszközöket az újonnan szerzett ismeretekkel, anyagokkal, eszközökkel hatékonyan ötvözni;
- Legyen képes egy adott feladat elvégzéséhez rendelkezésre álló ötletek, javaslatok, lehetőségek közül kiválasztani a legjobbat, ill. a megvalósíthatót;
- Legyen képes a rendelkezésre álló ismeretek, anyagok és eszközök segítségével a legjobbnak / megvalósíthatónak tartott ötletet megvalósítani;
- Legyen képes fantáziája segítségével tágítani tapasztalatai, élményei körét;
- Legyen képes arra, hogy különböző kifejezési eszközöket használva színesebbé, egyénibbé, kifejezőbbé tegye kommunikációját.

Példa:

A tanulók kis csoportban egyszerű tárgya(ka)t kapnak (pl. egy doboz gemkapcsot). Listát írnak, hogy mi mindenre lehetne használni (őket), majd egy újabb listát, amire szerintük nem lehetne az adott tárgya(ka)t használni. A második listáról kiválasztanak egy elemet, és megmutatják (rajzban, ténylegesen megcsinálják), hogy hogyan lehetne a tárgya(ka)t mégis arra a funkcióra használni. Megoldásukat bemutatják az osztály többi tagjának.

2. Növekedjen a tanuló önismerete és önbecsülése.

- Ismerje erősségeit és tudjon rájuk építeni.
- Ismerje gyengéit és tudja azokat elfogadni ill. igyekezzon azokat kiküszöbölni.
- Fogadja el és szeresse önmagát.
- Legyen képes kiállni önmagáért, érdekeiért, igazáért.
- Legyen képes a saját magáról alkotott képet mások róla alkotott képével összevetni, és szükség esetén változtatni a magatartásán, szokásain.

Példa:

A tanuló fotómontázst készít magáról, amihez kis bemutatkozó szöveget, verset ír, amit előad, ill. kiállít.

3. *Váljon autonóm tanulóvá és személyiséggé.*

- Legyen képes saját tudását felmérni.
- Legyen képes megfogalmazni (tanulási) céljait.
- Legyen képes saját tanulását megtervezni.
- Legyen képes kiválasztani a céljai eléréséhez szükséges, leginkább megfelelő módszereket, eszközöket.
- Legyen képes meglévő elemeket, ismerteket újszerűen, ötletesen használni.
- Legyen képes az ötletek, javaslatok közül kiválasztani a legjobbat, ill. a megvalósíthatót.
- Legyen képes megvalósítani a beszerzett információk, anyagok és eszközök segítségével a legjobbnak / megvalósíthatónak tartott ötletet.
- Legyen képes fantáziája segítségével tágítani tapasztalatai, élményei körét.
- Legyen képes arra, hogy különböző kifejezési eszközöket használva színesebbé, egyénibbé, kifejezőbbé tegye kommunikációját.
- Legyen képes egy adott eszközt más, szokatlan funkcióban használni.
- Ismerjen és tudjon alkalmazni számos tanulási- és problémamegoldó stratégiát.
- Legyen képes értékelni az elért eredményeket.
- Legyen képes megállapítani, hogy mi az, amit már jól tud, és milyen területeken kell még fejlődnie.

Példa:

A tanuló egy párbeszédet követően összeírja, amit jól mondott, és azt, amit nem tudott elég világosan megfogalmazni, majd tájékozódik, segítséget kér, és újra eljátszik egy hasonló párbeszédet.

4. *Legyen képes az együttműködésre.*

- Legyen képes megállapodásra jutni, közös döntést hozni társaival.
- Legyen képes az elvégzendő munkát részfeladatokra bontani, azokat társaival megosztva elvégezni, majd integrálni.

- Legyen képes véleményét kifejteni, érveket és ellenérveket felhozni, majd társaival a legjobb döntést meghozni.
- Legyen képes közös produktumot létre hozni társaival.
- Legyen képes a munkamegosztásra, az önálló csoportbeli szerepek vállalására.
- Legyen képes saját és tanuló társai munkája iránt felelősséget érezni, mások véleményét tiszteletben tartani.
- Legyen képes társait a közös munkában támogatni;
- Legyen képes saját és társai hibáinak feltárására és kijavítására;
- Legyen képes saját és társai munkáját értékelni.

Példa:

A tanulók megvitatják és közösen eldöntik, hogy egy számos elemet tartalmazó listából melyik néhány legfontosabb elemet viszik magukkal egy sarkvidéki útra. Ezt követően csoportos prezentációt tartanak az „expedíció többi tagjának”, amelynek során döntéseiket megindokolják. Előadásukat közösen készített eszközökkel teszik szemléletessé.

5. *Fejldjenek a tanuló interkulturális kompetenciái.*

- Ismerje meg saját kultúrájának aspektusait, beleértve a magyarországi kisebbségi kultúrákat is.
- Ismerje meg az idegen nyelvi kultúra alapvető eredményeit (híres embereit, épületeit; városait, múzeumait stb.)
- Ismerje meg az anyanyelvi beszélők alapvető ünnepeit, szokásait, udvariassági fordulatait;
- Legyen képes nyitottan, érdeklődően, empátiával és segítő szándékkal fordulni más népek képviselői felé.
- Legyen tudatában az emberi élethelyzetek sokféleségének és az alapvető emberi azonosságoknak.
- Növekedjen az érdeklődése az idegen nyelvi kultúra szokásainak kialakulása iránt;
- Legyen képes összehasonlítani az idegen nyelvi kultúrát a sajátjával, és így elemezze saját kultúráját.
- Legyen képes előítéletek nélkül kommunikálni a tanult idegen nyelven.
- Legyen képes személyes kapcsolatokat teremteni az anyanyelvi beszélőkkel.

Példa:

A diákok nemzetközi projektben vesznek részt elektronikus levelezés segítségével, melynek során a különböző országok diákjai összehasonlítják országaik egy bizonyos jellemző kulturális termékét (pl. népmeséket, ünnepi szokásokat stb.).

6. *A tanuló ismerje meg és használja fel az internet által nyújtott tanulási és kommunikációs lehetőségeket.*

- Ismerje meg az internet működését felhasználói szinten, legyen képes használni a böngészőt, az elektronikus levelezést saját céljaira;
- Legyen képes ellenőrizni az internetes információk helyességét;
- Ismerje meg azokat a portálokat, amelyek saját céljaihoz megbízható kiindulást nyújthatnak;
- Ismerje meg a virtuális közösségek jellemzőit, legyen tisztában az elővigyázatossági szabályokkal;
- Legyen képes hatékonyan információt keresni és publikálni az interneten; ismerje a felhasználás jogi és erkölcsi normáit;
- Legyen képes saját céljai érdekében képeket, hangokat, videót rögzíteni, másolni, módosítani a számítógépen;
- Legyen képes saját céljainak megfelelően megszerezni és tárolni az adatait;
- Ismerje meg azokat a portálokat, amelyek segítik nyelvtanulását (pl. interaktív nyelvi tesztoldalak, on-line nyelvtanuló újságok, hírportálok oldalai nyelvtanulóknak stb.)
- Legyen képes az internet kínálta lehetőségeket saját tanulási céljaira használni.

Példa:

A diákok páronként ülnek a számítógépnél, képekre kattintva kell eldönteniük az idegen nyelvet használva, hogy a megadott honlapon megjelenő képek valódiak-e, vagy képszerkesztő segítségével hozták létre őket. Közösén kell a helyes választ bejelölniük döntésüknek megfelelően.

2.2. Nyelvi fejlesztési célok

A kommunikatív nyelvi kompetenciákon alapuló használható nyelvtudás ma már fontos feltétele a munkahely megszerzésének és megtartásának, illetve a mindennapi életnek. Ugyanakkor azt tapasztaljuk, hogy meglehetősen nagy szakadék tátong a társadalom nyelvigénye és a lakosság tényleges nyelvismerete között. A közoktatási gyakorlatot mind a mai napig a hagyományos szemléletű nyelvtanítás jellemzi, amelyben nagyobb hangsúlyt kap a nyelv rendszerének ismerete, mint a nyelv kommunikatív használata. A leggyakoribb osztálytermi eljárások még mindig a nyelvtani és szókincsgyakorlatok, a hangos olvasás, a drillek, amelyek nem teszik lehetővé a kommunikatív nyelvi tevékenységeket, ezáltal nem fejlesztik a nyelvhasználati kompetenciákat. Azok a tevékenységek, amelyek kommunikációt eredményezhetnek az osztályteremben, mint pl. a szerepjátékok, a szimulációk, a párbeszéddek és a különböző nyelvi játékok, viszonylag ritkán fordulnak elő.

Az idegen nyelvi kerettanterv fő nyelvi fejlesztési célja, hogy javítsa a tanulók azon általános és kommunikatív nyelvi kompetenciáit, amelyek a célnyelven történő kreatív kommunikációt lehetővé teszik, és ezzel hozzájáruljon ahhoz, hogy a tanulók a közoktatásban folyó nyelvi képzés során használható nyelvtudást szerezzenek. Használható nyelvtudáson olyan nyelvtudást értünk, amely biztosítja az egyén számára, hogy a nyelv segítségével a való életben cselekedni, tevékenykedni tudjon. Ez a nyelvtudás tehát nyelvi tevékenységekben nyilvánul meg, nyelvi tevékenységek során fejleszhető, és nyelvi tevékenységekben mérhető. A használható nyelvtudás fejlesztését célként megjelölő program szükségszerűen nem a nyelv rendszerét (szókincs, nyelvtan, kiejtés) állítja a középpontba. Fő tartalmát a kommunikatív nyelvi kompetenciák kialakítását és fejlesztését szolgáló nyelvi tevékenységek adják.

A valós kommunikáció során a nyelvhasználat mindenkor kreatív: a beszélő céljai megvalósítása érdekében mondanivalójának, a helyzetnek és egyéniségének megfelelően választ ki és alkalmaz elemeket a nyelv hatalmas készletéből. A kreatív kommunikáció kifejezéssel az átélt, valós tartalmaknak ezt az egyéni módon való, kreatív közvetítését kívánjuk hangsúlyozni. Fontosnak tartjuk, hogy a nyelvhasználatnak ne csak a funkcionális, hanem az önkifejező, játékos és művészi aspektusai is megjelenjenek a képzésben, amelyek nagymértékben hozzájárulnak ahhoz, hogy a nyelvtanuló személyisége részévé tegye az idegen nyelvet, s ezáltal fokozottan motivált legyen arra, hogy idegen nyelvi kompetenciáit az iskolai tanulmányok befejezése és a vizsgák letétele után is fejlessze, szinten tartsa.

Az alábbi táblázatok egy-egy nyelvi szintre jelölik ki a kerettantervhez tartozó nyelvi fejlesztés céljait. A célokat kompetenciákban fogalmaztuk meg, melyek az ajánlott tevékenységekkel fejleszthetők az adott szinteken. A nyelvi tevékenységek felsorolása a fokozatosság elvét követi. Minden szinten csak új, vagy magasabb szinten megfogalmazott kompetenciákat és tevékenységeket sorolunk fel. Ez megmutatja a tanterv használói számára, hogy egy-egy szinten milyen új kompetencia és lehetséges tevékenység jelenik meg. Ez egyben azt is jelenti, hogy minden következő szint magában foglalja az előtte lévő összes korábbi szint kompetenciáit és lehetséges tevékenységeit.

KER A1 szint

Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
----------------------------	--------------------------------------	--------------------------------------

Fejlesztési terület		Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
BESZÉD	Interakció	<p>Alapvető közvetlen szükségleteinek kielégítése céljából tud egyszerű közléseket tenni, felszólítani, interakcióban részt venni.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Röviden, egyszerűen útba tud igazítani. • Másoktól dolgokat tud kérni. • Rövid, egyszerű instrukciókat tud adni. • Tud számokat, mennyiségeket, költségeket és időt kezelni. • Be tud mutatkozni, és be tud mutatni másokat. • Tud üdvözölni, elbúcsúzni, alapvető udvariassági formulákat használni, azokra reagálni. • Képes alapvető személyes információkra rákérdezni és ilyen információkat adni. • Információcsere érdekében interakcióban vesz részt • Felkészülés után váratlan elem megjelenésével interakcióban vesz részt. 	<p> • Betanult szerepet változtatás nélkül és/vagy kis változtatással eljátszik.</p> <p>• Csoportos, páros felkészülés után interakcióban vesz részt.</p> <p>• Információcsere érdekében interakcióban vesz részt.</p> <p>• Nagyon egyszerű tranzakciót bonyolít (pl. jegyet vesz).</p> <p>• Nagyon egyszerű interjúban vesz részt.</p> <p> • Irányított feladat: betanult egyszerű kérdések/válaszok projekt bemutatás után</p> <p> • Csoportos, páros felkészülés után bemutat egy honlapot.</p> <p>• Egyszerű elektronikus levelet fogalmaz, ismeretlen diáktársának elküldi, kérdéseket tesz fel.</p> <p>• Nyelvtanulóknak szóló virtuális világban üdvözöl más résztvevőket.</p>
		<p>Egyszerű kompenzációs stratégiákat tud használni, hogy megértse magát ill. megértse beszédpartnerét.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gesztusokat, mimikát célszerűen tud használni. • A jelentés tisztázását röviden kérni tudja. • A hallottak lassú, tagolt megismétlését kérni tudja. 	

Fejlesztési terület		Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
	Összefüggő beszéd	<p>Ismerős, személyes témában néhány egyszerű mondatot tud mondani.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismerős személyekről, tárgyokról és helyekről egyszerű közléseket tud tenni. • Leírást tud adni saját magáról, foglalkozásáról. • Fel tud olvasni / emlékezetből el tud mondani egy nagyon rövid, egyszerű bejelentést. 	<p> • Felkészülés után ismerős, személyes témában röviden informál.</p> <p>• Rövid és egyszerű írott szöveget felkészülés után felolvas.</p> <p>• Egyszerű szövegű dalt gyakorlás után elénekel.</p> <p>• Elpróbált egyszerű szerepet eljátszik.</p> <p>• Elkészült munkáját egy-egy mondattal ismerteti.</p> <p>• Rövid csoportos prezentációban néhány mondat erejéig részt vesz.</p> <p> • Saját projektjét bemutatja többnyire betanult formában (pl. táblán található segítséggel)</p> <p> • Elektronikus időjárás jelentést készít és felolvas.</p>
SZÖVEG-ÉRTÉS	Beszédértés	<p>Képes megérteni ismerős szavakat és nagyon alapvető fordulatokat, amelyek személyére, vagy a közvetlen környezetében előforduló konkrét dolgokra vonatkoznak.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Képes mások közvetlen szükségleteire irányuló közléseire, felszólításaira reagálni. • Képes egyszerű instrukciókat követni. • Tudja követni az egyszerű útbaigazítást. 	<p> • A legegyszerűbb közlések lényegi tartalmát kiszűri.</p> <p>• A legegyszerűbb közlésekből megszerzi a neki fontos lényegi és tárgyias információt.</p> <p> • Vizuális segédeszközök segítségével meg tudja érteni</p> <p>• a projektje forrásaként használt szöveg üzenetét és a fő információt</p> <p>• Ismétléseket tartalmazó, a projekt forrásaként használt egyszerű szövegeket hallás után megért</p> <p>• Követni tudja a projekt készítés lépéseit.</p> <p>• Megérti a különböző munkaformák szervezéséhez használt instrukciókat.</p> <p> • Megállapítja, hogy egy adott információ megtalálható-e egy honlapon</p> <p>• Szóbeli utasítás alapján egyszerű számítógépes feladatokat végre tud hajtani.</p>

Fejlesztési terület		Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
	Olvasás	<ul style="list-style-type: none"> • Képes megérteni az ismerős szavakat, nagyon egyszerű mondatokat egyszerű rövid szövegekben. • Egyszerű feliratokon, posztereken ismerős szavakat, fordulatokat meg tud érteni. • Egyszerű informatív szövegekből (pl. prospektus, menetrend) alapvető tárgyszerű információt tud szerezni. • Követni tud rövid, egyszerű írásos útbaigazítást. 	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Általános tájékozódás céljából nagyon egyszerű szöveget olvas. • A legegyszerűbb szövegek lényegi tartalmát kiszűri. • A legegyszerűbb szövegekből megszerzi a neki fontos tárgyszerű információt. ☺ Megérti, vizuális segítséggel, a projektje forrásaként használt szöveg fő üzenetét és azokat az információkat amire projektjéhez szüksége van • Követni tudja a projekt lépéseinek sorrendjét ☞ • Virtuális városnézésen vesz részt, melynek során figyeli a feliratokat.
ÍRÁS	Írásbeli szövegalkotás	<p>Képes szavakból, vagy nagyon rövid mondatokból álló tárgyszerű írásbeli közlésre.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Listát tud írni. • Egyszerű képeslapot tud írni. • Saját és mások alapvető személyes adataival formanyomtatványt tud kitölteni. • Magáról, ismert és kitalált személyekről egyszerű fordulatokat és mondatokat tud írni. • Rövid, egymondatos üzenetet tud hagyni. 	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Nyomtatványt tölt ki. • Listát ír. • Egyszerű üdvözlő lapot ír. • Posztert készít. • Rövid üzenetet, sms-t ír. • Listaverset készít saját magáról, vagy általa ismert személyről, helyről, dologról, helyzetről. ☺ • Egyszerű fordulatokkal és mondatokkal („és”, „vagy”, „mert” kötőszavak használatával) projektjét írásban be tudja mutatni ☞ • Elektronikus levelezőlapot küld csoporttársainak. • Elektronikus formanyomtatványt kitölt.

KER A2 szint

Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
----------------------------	--------------------------------------	--------------------------------------

Fejlesztési terület		Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
BESZÉD	Interakció	<p>Tud kommunikálni egyszerű és közvetlen információcserét igénylő helyzetekben és nagyon rövid társasági beszélgetések során ismerős témákkal és tevékenységekkel kapcsolatban.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tud meghívni és javaslatot tenni ill. ezekre reagálni, programot, tervet egyeztetni. • Igénybe tud venni mindennapi szolgáltatásokat, ill. szolgáltatásokat tud biztosítani; pl. vásárol - elad, ételt rendel -felszolgál, jegyet vesz - elad, orvoshoz megy. • Egyszerű, tényszerű információkat meg tud szerezni és tovább tud adni. • Részt tud venni mindennapos gyakorlati kérdések megvitatásában. • Egyszerű módon ki tud fejezni véleményt, gondolatot és attitűdöt, ill. ezekre rá tud kérdezni. <p>Egyre változatosabb kompenzációs stratégiákat tud használni.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Várható kommunikációs helyzetre képes tudatosan készülni, megfelelő fordulatokat begyakorolni. • Egyszerűsíti, átfogalmazza és módosítja mondanivalóját a kommunikáció fenntartása érdekében. • Ismétlést, magyarázatot kér, visszakérdez. 	<p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyéni felkészülés után interakcióban vesz részt. • Strukturált, előre látható szituációban spontán módon kommunikál. • Gyakorlati, célirányos tevékenység közben kommunikál. • Tranzakciókat bonyolít. • Egyszerű, ismerős és konkrét témákban véleménycsere érdekében kommunikál. • Interjúban vesz részt. <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Röviden megindokolja a projektjéhez kapcsolódó véleményeket, terveket és cselekedeteket, valamint meg tud birkózni a bemutatást követő korlátozott számú lényegi kérdéssel. <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Internetes csevegésben vesz részt saját csoporttársaival, egy meghívott anyanyelvi beszélővel.

Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
Összefüggő beszéd	<p>Röviden és egyszerű nyelvi eszközökkel, de már hosszabb ideig összefüggően tud beszélni az őt és környezetét érintő konkrét témákban.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ki tudja fejteni gyakorlati problémákkal kapcsolatos véleményét. • Élményeit, tapasztalatait el tudja mesélni. • Helyeket, szereplőket, állatokat, eseményeket le tud írni, jellemezni és összehasonlítani. • Képes egyszerű eseményeket, történeteket összefűzni, elmesélni. • Képes terveket, előkészületeket egyszerűen bemutatni. • Egyszerűen meg tudja indokolni véleményét, terveit, cselekedeteit és hogy miért szeret, vagy nem szeret valamit. • Rövid, begyakorolt bejelentést tud tenni. 	<p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Elpróbált szerepet eljátszik. • Szerephelyzetben ismerős témában improvizál. • Rövid élménybeszámolót tart. • Konkrét, őt érintő témákban vitában vesz részt: témát fejt ki, véleményt nyilvánít. • Előkészített jegyzetből beszél. • Csoportos prezentációban vesz részt. • Rövid beszámolót, előadást tart számára ismert, konkrét és releváns témában. • Énekel. <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Projekt bemutatását (a tanár segítségével) meg tudja tervezni és érthetően elő tudja adni. <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Powerpoint használatával bemutatja a családi nyaralást, digitális fényképekkel illusztrálva.

Fejlesztési terület		Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
SZÖVEG-ÉRTÉS	Beszédértés	<p>Meg tudja érteni a gyakran használt szavakat és fordulatokat az őt és környezetét érintő konkrét témákban. Képes megérteni a rövid, világos és egyszerű bejelentések és üzenetek lényegét.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rövid, társasági beszélgetés során meg tudja érteni, ki tudja következtetni a beszélgetés témáját, lényegi mondanivalóját. • Meg tudja határozni a televíziós hírműsorok, tudósítások fő gondolatait. • Mindennapi témájú, konkrét, rövid megnyilatkozások általános jelentésének segítségével a szövegösszefüggésből ki tudja következtetni az ismeretlen szavak valószínű jelentését. 	<p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyszerű közlések, közérdekű bejelentések lényegi tartalmát kiszűri. • Egyszerű közlésekből, közérdekű bejelentésekből megszerzi a neki fontos lényegi és tárgyyszerű információt. • Egyszerű hírműsort, tudósítást, riportot, interjút, történetet hallgat vagy néz és értelmez. <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Világos, köznyelvi beszédből kiszűri a projektjéhez szükséges információt. • Követi és megérti társai projektjének fő vonalát. <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • On-line rádióállomás témáját megpróbálja kitalálni.

Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
Olvasás	<p>El tud olvasni rövid, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegeket a számára ismerős témakörökben.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyszerű hétköznapi szövegekben (pl. hirdetések, menürendek, prospektusok, étlapok) meg tudja találni a számára lényeges információt. • Képes megérteni rövid, egyszerű leveleket. • Meg tudja érteni és követni tudja az egyszerű nyelven írt előírásokat (pl. biztonsági előírások), használati utasításokat instrukciókat. • Képes megérteni a közhasználatú táblákat, feliratokat, kiírásokat (pl. utcán, nyilvános helyen, veszélyre figyelmeztető táblák). • Mindennapi témájú, konkrét, rövid írásos anyagok általános jelentésének segítségével a szövegösszefüggésből ki tudja következtetni az ismeretlen szavak valószínű jelentését. 	<p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Általános tájékozódás céljából olvas. • Információszerzés céljából olvas. • A lényeg kiszűrése céljából olvas. • Szórakozás céljából olvas. <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Megérti a projektje forrásaként használt szöveg fő üzenetét és azokat az információkat amire projektjéhez szüksége van • Követi az egyszerű, rövid, írásos, a projektjével kapcsolatos instrukciókat <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • On-line hirdetési újságban információt keres. • On-line menürend alapján virtuális kirándulást tervez. • Egyszerű feladatlapot információkkal kitölt.

Fejlesztési terület		Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
ÍRÁS	Írásbeli szövegalkotás	<p>Közvetlen szükségletekre vonatkozó egyszerű szöveget tud írni. Egyszerű történéseket össze tud írásban foglalni. Leírást tud írni.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Üzeneteket, feljegyzéseket tud írni állandósult kifejezések használatával. • Képes egyszerű magánlevelet írni állandósult kifejezések használatával (pl. elnézést kér, köszönetet mond). • Egyszerű életrajzot tud írni magáról ill. más ismert, vagy kitalált személyről. • Összefüggő mondatokban tud írni környezetét mindennapi aspektusairól (pl. emberek, helyek, tanulás). • Nagyon rövid, alapvető leírást tud adni valós és kitalált eseményekről, múltbeli tevékenységekről és személyes élményekről. 	<p>A következő szövegtípusokat olvassa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • magánlevelek • szabványlevelek / faxok /e-mailek (pl. tudakozódás, megrendelés, foglalás, visszaigazolás) • egyszerű, mindennapi szövegek (pl. étlap, menetrend, prospektus, hirdetés, felirat, recept, használati utasítás, biztonsági előírás, programfüzet, telefonkönyv, szaknévsor). • egyszerűbb írásos anyagok (pl. brosúrák, eseményleíró újságcikkek) • egyszerű, rövid történetek, mesék, versek <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Üzenetet, feljegyzést ír. • Vázlatot készít. • Magánlevelet ír. • Egyszerű életrajzot ír. • Jellemzést, leírást ír. • Élménybeszámolót ír. • Történetet egyszerűen összefoglal. • Diktálás után ír. • Szerephez monológot és dialógust ír. • Egyszerű, személyes témában verset ír. <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rövid, alapvető leírást tud adni a projektjében dolgokról, eseményekről, múltbeli tevékenységekről és személyes élményekről. • Projektjéhez jegyzeteket készít <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Elektronikus levélben levelezőtársának levelet ír. • Mesét ír nemzetközi mese projektben. • Önletrajzot ír szövegszerkesztőben.

KER B1 szint

Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
----------------------------	--------------------------------------	--------------------------------------

Fejlesztési terület		Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
BESZÉD	Interakció	<p>A mindennapi élet legtöbb helyzetével képes spontán módon megbirkózni.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A mindennapi élethez szükséges ügyekben, tranzakciókban nyelviileg képes helytállni (pl. tud reklamálni, panaszt tenni) • Képes részletes instrukciókat adni. • Részletekről folyó információcserében részt tud venni. <p>Gondolatokat tud cserélni elvont témákban.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Képes olyan kulturális témákban kommunikálni mint pl. zene, film, könyv, művészet. • Röviden össze tud foglalni elbeszélést, újságcikket, előadást, eszmecsere, interjút, hírt, dokumentumfilmet stb., véleményt tud mondani róluk és tud további részleteket adni. • Problémamegoldással kapcsolatos véleményét, gondolatait meg tudja világítani. • Össze tud vetni különböző alternatívákat. • Vitában a megfelelő udvariassági formákat be tudja tartani. • Ki tud olyan érzelmeket fejezni mint pl. meglepetés, boldogság, szomorúság, érdeklődés, közömbösség, és reagálni is tud rájuk. <p>Kommunikációs és kompenzációs stratégiái alkalmassá teszik arra, hogy ismerős témában aktívan befolyásolja a beszélgetés menetét.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Képes arra, hogy beszélgetést kezdeményezzen, fenntartson, újra kezdjen és befejezzon. • Képes megismételni, átfogalmazni a hallottakat, hogy ellenőrizze, hogy ő és beszédp partnere ugyanúgy értik-e a mondottakat. • Körülírást, szinonimát tud használni. • Ismétlést, összegzést, lényegkiemelést, körülírást, magyarázatot tud kérni. • Képes magát ellenőriztetni, javítást, megerősítést kérni. • Félreérthető megfogalmazását beszédp partnere jelzésére képes javítani. 	<p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Szituációs és szerepjátékban, szimulációban spontán módon kommunikál, improvizál. • Információszerzés céljából interakcióban vesz részt. • Elvont témákban véleménycsere érdekében kommunikál. • Vitában vesz részt. • Részletes instrukciót ad. • Gyakorlati, célirányos tevékenység tervezésében és aktív alakításában vesz részt. • Formális interakcióban vesz részt. <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Csoportban össze tud gyűjteni és meg tud vitatni projektjével kapcsolatos kérdéseket • Össze tudja foglalni az eszmecsereben addig elhangzottakat, és képes társai figyelmét a lényegre összpontosítani • Másokat be tud vonni az eszmecserebe • Megjegyzéseket tud tenni mások nézeteire • Tud instrukciókat adni • El tudja magyarázni, hogy valami miért jelent problémát <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Az interneten tájékozódik, milyen filmek mennek valamelyik moziban. Megpróbál társaival kiscsoportban megegyezni, melyiket válasszák közösen. • Windows Messenger rendszerben meghívott anyanyelvi beszélővel beszélget. • Csoportmunkában egy számítógépen diáktársaival keres, az információkat megvitatják és értékelik.

Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
	<p>Összefüggő beszéd</p> <p>Egyszerű, összefüggő fordulatokkal képes leírni konkrét dolgokat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Képes élményeket, eseményeket, terveket, történeteket, ill. könyvek, filmek cselekményét elmondani. • Események, történések részleteiről be tud számolni. <p>Egyszerű, összefüggő fordulatokkal röviden képes elvontabb tartalmakról beszélni.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Képes elmondani álmait, vágyait, céljait. • Képes megfogalmazni véleményét. • Gondolatait képes lineárisan összekapcsolva előadni. • Tud indokolni, érveket kifejteni és magyarázni. • El tudja mondani, hogy egy esemény, film, könyv hogyan hatott rá. 	<p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Szerephelyzetben improvizál. • Konkrét és elvont témájú vitában témát fejt ki, véleményt nyilvánít, részletez. • Csoportos prezentációt kordinál. • Előkészített jegyzetből beszél. • Rövid beszámolót, előadást tart számára ismert elvont témában. • Hallottakat, olvasottakat összefoglal. • Történetet mond, mesél. <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját projektjét be tudja mutatni. • Meg tudja oldani, hogyan közölje projektjével kapcsolatos mondanivalója legfontosabb pontjait • Be tud gyakorolni és ki tud próbálni új kombinációkat, kifejezéseket <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ugyanazt a hírt többfajta hírportálon is elolvassák a diákok, röviden összefoglalják, megbeszélik a különbségeket. • Powerpoint prezentációs szoftver segítségével bemutat egy sporteseményt, képekkel illusztrálva. • Csoportmunkában társainak saját keresési eredményeit elmondja.

Fejlesztési terület		Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
SZÖVEG-ÉRTÉS	Beszédértés	<p>Fő vonalaiban képes megérteni a köznyelvi beszédet, ha számára releváns és ismerős témáról van szó. A legfontosabb információkat ki tudja szűrni élő és rögzített megnyilatkozásokból, ha azok aktuális eseményekről ill. érdeklődési körébe eső témákról szólnak, elvontabb témákat is beleértve.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Képes a fő mondanivalót azonosítani. • Képes megérteni egyes részleteket. • Képes követni hosszabb és részletesebb útbaigazítást és instrukciót. • Meg tudja érteni a közlésekben kifejezett olyan érzelmeket mint pl. meglepetés, boldogság, szomorúság, érdeklődés, közömbösség. • A megnyilatkozások általános jelentésének segítségével a szövegösszefüggésből ki tudja következtetni az ismeretlen szavak valószínű jelentését. 	<p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Előadást, beszédet, monológot, interjút hallgat. • Tévéműsort néz. • Hírműsort néz / hallgat. • Rádiójátékot, drámarészletet hallgat / néz. • Filmrészletet néz. • Hosszabb és részletesebb útbaigazítást és instrukciót követ. <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Megérti a projektje forrásaként használt tanár által közvetített vagy felvett hanganyag információtartalmát, annak lényegét, amennyiben a beszéd viszonylag lassú és világos • Követni tudja és megérti társai projektjének fő mondanivalóját, és az egyes részleteket is <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • On-line rádióhallgatás során információkat gyűjt. • On-line videó vagy tévéműsor főbb témáit jegyezti.

Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
Olvasás	<p>Képes megérteni azokat a szövegeket, amelyek első sorban gyakran előforduló, hétköznapi témákról szólnak. A tényszerű információt megtalálja, megérti, rendezi. Képes megérteni a szövegben megfogalmazott érzelmeket, kívánságokat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Képes hosszabb szöveget átfésülve megtalálni a kívánt információkat. • Képes arra, hogy egy hosszabb szöveg különböző részeiből és több szövegből beszerezze a kívánt információt. • Világosan kifejtett érvelésekben képes követni az érvelés fonalát, és képes megérteni a főbb következtetéseket. 	<p>Olvasott szövegtípusok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • levelek • újságcikkek • történetek, mesék • versek • drámarészletek • Regényrészletek <p> Részletes megértés céljából olvas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Érvek keresése céljából olvas <p> Megérti és ki tudja választani a projektjéhez szükséges információt hosszabb szövegekből.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Különböző szövegekből össze tudja gyűjteni a szükséges információt. • Világosan kifejtett érvelésekben megérti a főbb következtetéseket. • Felismeri az érvelés fonalát. <p> On-line levelezőtársat keres és elektronikusan levelez.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Információt keres összefüggő internetes ismertetőben (pl. könyvismertető). • Saját érdeklődésének megfelelően levelezőlistára iratkozik fel.

Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
ÍRÁS	<p>Írásbeli szövegalkotás</p> <p>Meg tud fogalmazni egyszerű, összefüggő szöveget ismert, vagy őt érdeklő konkrét és elvont témákban.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lényegre koncentráló, részletes leírást tud adni. • Képes cselekményt, történetet leírni. • Tényszerű információkat össze tud foglalni. • Jegyzetelni tud. • Képes szövegeket átfogalmazni. • Érzéseit, reakciót le tudja írni. • Képes írásban véleményét kifejteni, indokolni és érvelni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Levelez. • Történetet ír. • Riportot ír. • Cikket ír. • Olvasott szövegből jegyzetel. • Hallott szövegből jegyzetel. • Saját ötlethez jegyzetet készít. • Szöveget átfogalmaz. • Összefoglalót, kivonatot, feljegyzést készít. • Informatív esszét ír. • Elvontabb témában verset ír. <p>☺</p> <ul style="list-style-type: none"> • A projektjéhez összegyűjtött információt bizonyos mértékig magabiztosan össze tudja foglalni, és ki tudja fejezni a témával kapcsolatos véleményét. • A folyamat-központú írás aspektusait alkalmazni tudja. <p>☞</p> <ul style="list-style-type: none"> • Virtuális városnézés élményeit leírja. • Rövid mesét ír, Wordben illusztrálja. • Internetes fórumon többször hozzászól, kifejti véleményét az idegen nyelven.

KER B2 szint

Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
----------------------------	--------------------------------------	--------------------------------------

Fejlesztési terület		Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
BESZÉD	Interakció	<p>Képes folyékonyan, helyesen és hatékonyan használni a nyelvet anélkül, hogy láthatóan korlátoznia kellene a mondanivalóját.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tudja indokolni és fenntartani nézeteit. • Képes a gondolatok közötti kapcsolatot világosan megjelölni. • Összetett érveléseket képes meggyőzően előadni, ill. tud ilyenekre reagálni. • Képes hipotéziseket felállítani és azokra reagálni. • Képes a körülményeknek megfelelő stílust alkalmazni. • Ki tudja fejezni az események és élmények személyes jelentőségét és különböző érzelmi fokozatokat. • Nyelvileg boldogulni tud egy nézeteltérés megvitatásakor ill. alku esetén. • Összegezni tud több forrásból származó információt és érvet. 	<p> • Kötetlen társalgásban vesz részt. ill. irányítja.</p> <p>• Eszmecsereben, vitában vesz részt ill. irányítja.</p> <p>• Gyakorlati, célirányos tevékenység tervezését és a munkát irányítja.</p> <p>• Formális interakcióban, értekezleten vesz részt ill. irányítja.</p> <p>• Tárgyaláson vesz részt.</p> <p>• Percepciós és szemléleti különbség kifejezése és tisztázása érdekében kommunikál.</p> <p>• Érzelmek, attitűdök kifejezése és tisztázása érdekében kommunikál.</p>
		<p>Körülírással és átfogalmazással kompenzálni tudja hiányosságait a szókincs és a nyelvtan területén. Képes aktívan befolyásolni és irányítani az interakció menetét.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri jellegzetes hibáit. • Beszédét képes tudatosan ellenőrizni. • Állandósult szókapcsolatokat tud használni azért, hogy időt nyerjen és megtartsa a szót, amíg megfogalmazza mondanivalóját. • Spontán módon reagál és rákérdez arra, amit beszédpartnere mond. • A szó átvételének szabályait hatékonyan tudja alkalmazni. • Ismerős témában terelni tudja a beszélgetés irányát, és elő tudja segíteni az eszmecsere kibontakozását, pl. tud közbeszólni, visszajelzést adni, kommentálni, másokat képes bevonni a megbeszélésbe. • Képes tisztázni a homályos pontokat. 	

Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
Összefüggő beszéd	<p>Világos és részletes leírást tud adni az őt érdeklő témák széles köréről. Ki tudja fejteni álláspontját.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Világos, szisztematikusan kifejtett leírást és bemutatást tud adni. • Képes szisztematikusan érvelni, gondolatait kiegészítő adatokkal és példákkal kifejteni és alátámasztani. • Képes fontos gondolatokat kiemelni. • Képes megvilágítani alternatívákat, előnyöket, hátrányokat. • Előre megírt, vagy megtervezett szövegtől képes célszerűen, a konkrét helyzetnek megfelelően eltérni. 	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Bejelentést rögtönöz. • Előadást, prezentációt tart. • Előadás, vita közben rögtönöz. 😊 • Világos, szisztematikusan kifejtett prezentációt tart projektjéről. • Kiemelni projektje fontos gondolatait és megfelelő érvekkel alátámasztani azokat. • Kifejti a projektben leírt különböző alternatívák előnyeit és hátrányait. • Reagál a hallgatóság által felvetett szempontokra ☞ • Mini internetes kutatási projekt eredményeit ismerteti. • Virtuális látogatásról felkészülés nélkül beszél. • Internetes oldalakat ismertet felkészülés nélkül. • Jellemző épületet, hidat, festményt mutat be az adott kultúrából, projektor segítségével.

Fejlesztési terület		Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
SZÖVEG-ÉRTÉS	Beszédértés	<p>Meg tudja érteni a tartalmi és nyelvi szempontból összetett standard beszédet, legyen az akár élő- akár rögzített beszéd mind ismerős, mind újszerű témában.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Némileg ismerős témában képes hosszabb előadásokat és összetettebb érveléseket követni. • Képes megérteni a hírműsorokat és a játékfilmek többségét, ha köznyelven beszélnek. • Meg tudja érteni a beszélő nézeteit és attitűdjét, érzékeli hangulatát, hangszínét. 	<p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tartalmilag és nyelvileg is összetett előadásokat, beszédeket, beszámolókat, prezentációkat hallgat. • Játékfilmet néz. • Dokumentumfilmet néz. • Talk show-t, interjút néz. • Színdarabot néz. • Értelmezi a hallott szövegben lévő utalásokat. <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • A projekt forrásaként használt szövegek, hangfelvételek, TV, CD előadások stb. meghallgatja. • Követi társainak prezentációt • Önállóan jegyzeteket készít. • A tervezést, prezentációt követő vitát követi. <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Többször meghallgat digitális hírműsort, abból jegyzetel. • Dialektusokat összehasonlít. • Előadás alapján számítógépen jegyzetel. • Számítógépen hallott zene szövegét elemzi.

Fejlesztési terület	Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
Olvasás	<p>El tudja olvasni és értelmezni tudja a jelenkor problémáival foglalkozó cikkeket és beszámolókat, ill. a kortárs irodalom prózai szövegeit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Magas fokú önállósággal tud olvasni. • A különböző szövegeknek és céloknak megfelelően képes változtatni olvasási stílusát és sebességét. • Gyors átnézés után képes dönteni arról, hogy érdemes-e a szöveget alaposabban is tanulmányoznia. • Képes megérteni az író álláspontját, azonosítani tudja szemszögét. 	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Hosszabb szövegről rövid átnézés után véleményt mond. • Érvelő prózát, szakszöveget olvas. • Kortárs regényt, novellát olvas. • Kortárs drámát olvas. • A szövegben lévő utalásokat értelmezi. ☺ • A projekt céljainak megfelelően tudja változtatni olvasási stílusát és sebességét. • Szelektíven használja a referenciaforrásokat. • Gyorsan el tudja dönteni, hogy érdemes-e a szöveget alaposabban is tanulmányozni. ☞ • Több, megadott honlapról információt gyűjt megadott témában. • Nemzetközi projektben vesz részt, annak tartalmáról és céljairól olvas. • Internetes diákújságot olvas. • Az adott ország ünnepeiről olvas hosszabb szövegeket.

Fejlesztési terület		Kiemelten fontos kompetenciák	Ajánlott nyelvi tevékenységek
ÍRÁS	Írásbeli szövegalkotás	<p>Világos, jól szerkesztett és részletes szöveget tud írni az őt érdeklő témák széles körében.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ki tudja fejteni érveit egy adott álláspont mellett vagy ellen ill. másokéra reagálni tud. • A gondolatok közötti kapcsolatot világos és összefüggő módon tudja jelölni. • Több forrásból származó információt, érvelést és véleményt képes szintetizálni. • Meg tudja fogalmazni az események vagy élmények személyes jelentőségét. • Ki tudja fejezni az érzelmi fokozatokat. • Képes követni az adott műfaj hagyományait. 	<p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Véleménykifejtő esszét ír. • Újságcikket ír. • Értékelést ír. • Film-, könyv-, lemez- vagy színdarab-ismertetőt ír. • Műfaji és / vagy attitűdváltással szöveget átfogalmaz. <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Projektjében kifejti és hangsúlyozza a lényeges pontokat és az azokat alátámasztó gondolatokat. • Megmagyarázza a különböző alternatívák előnyeit és hátrányait. • Több forrásból származó információt és érvelést tud szintetizálni. <p></p> <ul style="list-style-type: none"> • Röviden leírja véleményét egy tárgykörben. • Honlapot értékel írásban. • Internetes diákújságban publikál verset, rövid írásművet.

A nyelvi fejlesztési célok megvalósítását évfolyamonként az alábbi szinteken javasoljuk:

Nyelvi szint/évfolyam	A1	A2	B1	B2
7. évfolyam	x	X		
8. évfolyam	x	X		
9. évfolyam		X	x	
10. évfolyam		X	x	
11. évfolyam			x	x
12. évfolyam			x	x

A fenti ajánlás összhangban van a KER-ben leírt és a NAT-ban előírt nyelvi szintekkel.

A fenti táblázatok egy-egy nyelvi szintre jelölik ki a modultípushoz tartozó nyelvi fejlesztés céljait. A célokat kompetenciákban fogalmaztuk meg, melyek az ajánlott tevékenységekkel fejleszthetők az adott szinteken. A nyelvi tevékenységek felsorolása a fokozatosság elvét követi. Minden szinten csak új, vagy magasabb szinten megfogalmazott kompetenciákat és tevékenységeket sorolunk fel. Ez megmutatja a tanterv használói számára, hogy egy-egy szinten milyen új kompetencia és lehetséges tevékenység jelenik meg. Ez egyben azt is jelenti, hogy minden következő szint magában foglalja az előtte lévő összes korábbi szint kompetenciáit és lehetséges tevékenységeit.

2.3. Technikai fejlesztési célok

Technikai fejlesztési célokra olyan célokat értünk, amelyek segítik a tanulót abban, hogy az Internetet, mint eszközt saját képességeinek fejlesztésére tudja használni. A kerettantervnek ez a része felsorolja a modultípushoz tartozó kiemelten fontos technikai fejlesztési célokat, és példákat ad arra, hogyan integráljuk ezeket a nyelvórai tevékenységbe.

3. A KOMPETENCIAFEJLESZTÉS MÓDSZERTANI ALAPELVEI

A kerettanterv módszertani koncepciója úgy került kialakításra, hogy teljesüljön az alábbi három alapvető kritérium:

- a. A program hatékonyan járuljon hozzá ahhoz, hogy a nyelvtanulás eredménye megfeleljen mind a társadalom, mind az egyén szükségleteinek, elvárásainak.
- b. A program tegye lehetővé a hatékony nyelvelsajátítást tanórai keretek között.
- c. A módszer feleljen meg a 12 – 19 éves korosztály igényeinek.

A kerettanterv a (nyelv)tanulást mint konstruktív folyamatot értelmezi. Abból indulunk ki, hogy a tanulók mindenkor magukkal hozzák meglévő ismereteiket, tapasztalataikat, elvárásaikat, és az új ismereteket a tanulás során integrálják a már meglévő ismeretstruktúrákba, még pedig a maguk sajátos, egyedi módján. A tanulók tehát a tanulás folyamatában jelentésformálóként és problémamegoldóként aktív módon vesznek részt. A tanulási folyamat során a tanulók egész személyisége formálódik, alakul, általános és nyelvi kompetenciáik állandó kölcsönhatásban fejlődnek, az új ismeret könnyebben értelmezhető és könnyebben is rögzül, ha már meglévő ismeretekhez kapcsolható. Ebben az összefüggésben a hibák is új értelmezést nyernek. A hibákat a már meglévő ismeretek és készségek szintjére utaló, és a következő lépéseket meghatározó természetes és hasznos jelenségekként kezeljük.

A nyelvtanulás célja a többnyelvű és plurikulturális kompetencia megszerzése, melyek a nyelvtanulás, majd a nyelvhasználat során állandóan változnak, módosulnak. Ez változást, bizonyos egyenetlenséget is magában hordoz, melyet a KER (2002) is kiemelten kezel: a tanulók általában az egyik idegen nyelven magasabb szintű nyelvi kompetenciával rendelkeznek, egyes részkompetenciáik különböző szinten állnak, plurikulturális kompetenciájuk különbözik a többnyelvi kompetenciától (pl. kulturális ismereteik jobbak, mint a nyelvié). Ez az egyenetlenség azonban természetes velejárója a mindenkori nyelvhasználatnak, attól függ, milyen kompetenciákra, illetve részkompetenciákra van szükség az adott szinten. Kiemelten kezelendő a stratégiai kompetencia fejlesztése, mely ma már egyes korszerű tananyagok alapvető célja, és ehhez rendszeresen kínálnak feladatokat is. (Ehhez kapcsolódóan fel kell hívnunk a figyelmet a tanulási- és vizsgastratégiák, illetve a kommunikatív stratégiák gyűjteményére a "Profile deutsch"-ban.)

A nyelvtanulás az egész személyiségre ható folyamat, ezért a nyelvi készségek fejlesztése az általános készségek fejlesztésével integrálva jelenik meg a programban olyan

feladatok formájában, amelyek azt is figyelembe veszik, hogy az érzelmi hatások jelentősen befolyásolják a tanulási képességet és a kreativitást. Ezért fontos biztosítanunk azt, hogy a tanulók ne csak az értelmükkel, hanem az érzelmeikkel is részt vegyenek a tanulási folyamatban.

3.1. Tevékenység alapú megközelítés

A modern idegennyelv-tanítás valós nyelvhasználói szükségletekre épül, ezért a tanítási-tanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanuló áll. A tanulási folyamatban olyan szerepekre kell felkészíteni a nyelvtanulókat, melyek jelenlegi, illetve terveik szerint a jövőbeni életük részei. A nyelvtanulás-tanítás a cselekvés-orientáltságon alapul, amely a nyelvtanítás számára mérvadó KER (2002) meghatározása szerint azt jelenti, hogy a nyelvtanuló mindenkor valamely konkrét szociális közegben, az adott szerepéből következően cselekvő személy, aki meghatározott körülmények között kommunikatív feladatokat teljesít. A kommunikatív feladat pedig olyan célirányos cselekvés, amelyek elvégzését a cselekvő szükségesnek tart egy meghatározott eredmény elérése érdekében, miközben a szükséges stratégiákat célirányosan alkalmazza. A tanítás célja, hogy ennek kivitelezésére képessé tegye a nyelvtanulókat.

A hatékonyság érdekében arra van szükség, hogy a kommunikatív, tevékenységközpontú nyelvtanításra jellemző tevékenység- és feladattípusokat és tanuló-, tevékenységközpontú, a nyelvi készségeket fejlesztő módszereket alkalmazzunk, mint pl. a pár- és egyéni, illetve csoportmunkában megvalósuló információ-, adat- és véleményyszerzés, vita, szerepjátékok, drámajáték, szimuláció, nyelvi játékok, prezentációk, kreatív írás, alkotó tevékenységek, problémamegoldás. A tanulás-tanítás folyamatában elő kell segítenünk a valós, diákok közötti kommunikációt, és folyamatosan törekednünk kell arra, hogy a nyelvhasználat eredményeképpen létrejöjjön egyfajta produktum, mint például megegyezés, döntés, ismeret- vagy véleményösszegzés, előadás, alkotás, írásmű stb.

3.2. Autentikus anyagok használata

A tanítás-tanulás tartalmának meghatározásánál kiindulópontként szolgálnak a tanulók számára a jelenben és a kiszámítható jövőben releváns életterek, élethelyzetek, szerepek,

tevékenységek. Ez alapján kell kiválasztanunk a célok eléréséhez szükséges szövegfajtákat és szövegeket.

A nyelvtanulás során különös szerepet játszik a szöveg. A recepció folyamatának négy fázisában, amely során az írott vagy hallott szöveget észleljük, a szöveget mint számunkra lényegeset beazonosítjuk, azt mint nyelvi egységet szemantikai és kognitív szinten felfogjuk és a közlést a maga kontextusában értelmezzük, számos készség működik közre: az észlelési, az emlékezet, a dekódolási, következtetés levonása, képzelő erő, az új összekapcsolása a már ismerttel, stb. (KER, 2002). Ezeket a készségeket folyamatosan fejlesztenünk kell. Az önálló szövegprodukciónál pedig erre épülve a nyelvtanulóknak meg kell valósítaniuk a tervezés kivitelezés, ellenőrzés és javítás fázisait. Tehát ráhangolódni, felkészülni a kommunikatív feladat elvégzésére, a kommunikatív feladatot a szükséges technikák alkalmazásával hatékonyan és sikeresen végrehajtani, a felhasznált eszközök és technikák hatását felülvizsgálni, majd ezeket korrigálni, amennyiben szükséges. Hogy a nyelvtanulók mindezt kivitelezhessék, olyan szövegfajtákra, illetve szövegekre van szükség, amelyek a tanulók számára lényeges kommunikatív szituációkban fordulnak elő. A szövegek kiválasztásakor nem csak arra kell ügyelnünk, hogy a tanulók képet kapjanak a célnyelvi ország(ok)ról. Legalább ilyen fontos, hogy azok felkeltsék a tanulók kíváncsiságát, elgondolkodtassák őket, lehetőséget kapjanak, hogy kibontakozzon kreativitásuk.

Kiemeljük, hogy a projektek megvalósítása és az Internet használata során a nyelvtanulók autentikus kommunikációs környezetbe kerülhetnek, amelynek megteremtése a hagyományos tanteremben igen nehéz. A számítógép, illetve az Internet használata komoly motivációt is jelent a nyelvtanulók többségének. Egy izgalmas virtuális környezetben az adott kultúra részeseivé válhatnak, kapcsolatot teremthetnek anyanyelvükön beszélőkkel, viszonylag biztonságos környezetben próbálhatják ki nyelvtudásukat.

3.3. Kereszttantervi megközelítés

A kommunikatív, tevékenységközpontú, interkulturális megközelítésen alapuló fejlesztési programunk nem izoláltan kezeli az idegen nyelv elsajátítását. Ezt nem is teheti, hiszen e módszertani felfogás szerint, mint azt már hangsúlyoztuk, nem a nyelv rendszerének elsajátítása az idegennyelv-tanulás és -tanítás célja, hanem a nyelv kommunikációs eszközként történő használata, melynek segítségével a nyelvtanuló kommunikál, és ez által

fejlődnek kommunikatív, interkulturális és egyúttal általános kompetenciái is. A programban ebből következően építünk a nyelvtanulók más tantárgyak tanulása során és életük egyéb területén szerzett tudására és tapasztalataira. A modultípusokban az ismeretkörök és témakörök változatosságát kínáljuk és valósítjuk meg, bevonunk más tárgykörbe, tudományágba, tantárgyba tartozó témákat (pl. zene, természet, szórakozás), amik köztudottan érdeklik a korosztályba tartozók nagy részét. A más tárgyakkal folyó kölcsönhatás nemcsak a kereszttantervi tartalmakra vonatkozik, hanem módszerekre, eljárásokra, melyek átvétele gazdagítja a nyelvi eszköztárat. A feladatok megvalósítása során (különösen projekt jellegű vagy internetes feladatoknál) ösztönözzük a nyelvtanulókat arra, hogy az idegen nyelven „kutatásokat” végezzenek a választott tárgykörben, melynek következtében nemcsak nyelvi kompetenciáik fejlődnek, hanem az adott másik műveltségi területen is gazdagodik tudásuk. E folyamat alapfeltétele, hogy a tanulási-tanítási folyamat tervezése és kivitelezése során a nyelvtanárok kapcsolatot tartsanak a többi érintett tanárral, beszéljenek egymással a haladás folyamatáról, az esetlegesen szükséges módosításokról és természetesen az elért tanulói sikerekről, eredményekről. Ez által az idegennyelv-tanulás kölcsönhatásba kerül a többi érintett tantárggyal, és így a kompetencia-fejlesztés mindegyik területen komplexebbé és következőképpen hatékonyabbá válik.

3.4. Kooperatív tanulás

A nyelv elsajátítása aktív nyelvhasználat során történik, ebből következően a kompetenciákat azok aktivizálását igénylő feladatok megoldása közben, tevékenységek útján fejleszthetjük. Egy olyan programban, amelynek célja a kommunikatív kompetencia fejlesztése, ez egyben azt is jelenti, hogy a feladatok nagy részét másokkal együttműködve végzik a tanulók. Ezért előtérbe kerülnek a társas tanulási módszerek, és a kooperáció. Különösen érvényesülhet ez a projektek megvalósításának folyamatában, melyben a tanulók maguk döntenek el, hogy milyen projektet valósítanak meg, milyen célokat tűznek ki maguk elé, milyen produktumot akarnak létrehozni, majd együtt tervezik meg és osztják fel a munkát. E folyamatban a tevékenységüket önmaguk irányítják, melynek során illetve a projektmunka végén önmagukat, társaikat, a produktumot és a megvalósítás lépéseit értékelik. A csoportban való együttműködés e formája elősegíti az interperszonális kapcsolatok fejlődését, a problémamegoldás és konfliktuskezelés módszereinek elsajátítását is.

Fontos megemlíteni ugyanakkor, hogy a tanulók, amikor csak lehet, választhassanak a különböző nehézségi fokú és/vagy különböző tevékenységformát igénylő, illetve lehetővé tevő feladatok közül, azokat a feladat jellegének megfelelő munkaformában - egyedül, párban vagy csoportban-, a számára számukra megfelelő munkatempóban végezhessek. Ezáltal lehetőséget kapjanak arra, hogy ismeretszintjüknek, érdeklődésüknek, szükségleteiknek, tanulótípusuknak, intelligenciatípusuknak stb. leginkább megfelelő módon bővítsék ismereteiket, fejlesszék készségeiket és képességeiket.

3.5. Önálló tanulóvá nevelés

A tanulói autonómia fejlesztése éveken átívelő, időigényes folyamat, melynek kezdeti szakaszában segítenünk kell a nyelvtanulókat szükségleteik felismerésében, saját céljaik kitűzésében, támogatnunk kell őket a tanulás szakaszainak és azok időbeli kereteinek megtervezésében. A fejlesztés során fokozatosan képessé válnak arra, hogy kiválasszák a célok eléréséhez szükséges forrásokat, hatékony módszereket, stratégiákat és technikákat, ezeket célirányosan alkalmazzák, miközben másokkal kooperatívan együttműködnek. Megtanulják az önellenőrzés és önértékelés módszereit, saját nyelvtanulási folyamatuk átgondolását, és az ehhez szükséges metakognitív stratégiákat. A reflektálást követően képesek arra, hogy új szükségleteket felismerjék, és azt követően megtervezzék további tanulási szakaszt.

A tanulási stratégiák és technikák elsajátításának előfeltétele, hogy a nyelvtanulók megismerjék, mely tanulótípushoz tartoznak, és a tanulás folyamatában lehetőséget kapjanak arra, hogy próbálkozások, megoldási kísérletek értékelése során megtapasztalják, mi segíti, illetve mi gátolja őket a tanulásban. Nagyon fontos, hogy minden nyelv tanításának folyamatába beépítsük a tanulók metakognitív kompetenciáinak fejlesztését, rendszeresen alkalmazzuk a tudatos tanulás módszereit. Vagyis kisebb-nagyobb egységek lezárása előtt ösztönözzük a tanulókat arra, hogy elgondolkodjanak az általuk alkalmazott módszerekről, stratégiákról, azok hatékonyságáról, megállapítsák, hol tartanak most, milyen szintet értek el, milyen téren kell még fejlődniük, hogy a kitűzött célokat (részcélokat) elérjék. Mindez megvalósítható, ha az általunk használt eszközök használatába beavatjuk, és alkalmazásában segítjük a nyelvtanulóinkat. Az önálló tanulóvá nevelés végső célja, hogy a tanulók képesek legyenek felelősséget vállalni saját tanulási folyamatukért.

3.6. Differenciálás

A tanuláshoz mint egyéni konstruktív folyamatnak a felfogásából következik az individualizálás és a differenciálás szükségessége. A differenciálás a tanulási-tanítási folyamat tervezését, szervezését és megvalósítását érinti, amikor is a folyamat egészében vagy egy részében a különböző egyéni sajátosságokkal rendelkező tanulók párhuzamosan, eltérő módon, testre szabott, speciális feladatot végeznek.

A tanulót és a tanulást a középpontba helyező programnak tekintetbe kell vennie, hogy a tanulók tudásszintjük különbözősége mellett még sok más szempontból is különböznek egymástól, és biztosítani kell a tanulók számára az egyéni utakat. Eltérő lehet, pl. a tanulók érzékszervi beállítottsága, ami meghatározza, hogy melyik érzékszervi csatornájukat tudják eredményesebben használni a tanuláshoz. A program az érzékszervi csatornák változatosságát, váltakozását és választhatóságát kívánja megvalósítani, ami azt jelenti, hogy a tanulás folyamatában a tanulóknak lehetőségük nyílik arra, hogy több érzékszervüket is bevonják a tanulásba: hallják, lássák, tapintsák, szagolják, eljátsszák stb., amit tanulnak.

A tanulók eltérnek intelligenciatípusukban is. Howard Gardner (1993) nyolc intelligenciát különböztet meg (vizuális-térbeli, testi-kinesztetikus, verbális-nyelvi, zenei-ritmikai, matematikai-logikai, intraperszonális, interperszonális, természetbúvár). Ebben a programban minden intelligencia-típus igényeit figyelembe kívánjuk venni.

A tanulók különböznek egymástól abból a szempontból is, hogy a kreatív folyamatok mely szakaszában és szerepeiben működnek a leghatékonyabban (pl. az információ- és anyaggyűjtés, az ötletelés, a végső megoldás kiválasztása a szempontok mérlegelésével vagy az ötlet megvalósítása). A tanulóknak alkalmat kell kapniuk, hogy kipróbálják magukat a különféle szerepekben, gyakorolják azokat, és ha lehetőségük van rá, tudatosan válasszanak közülük.

A számítógéppel segített órák során a források és a lehetséges feladatok bősége alkalmat ad az egyéni tanulási módszerek figyelembevételére, a lemaradók szükségleteiknek megfelelő fejlesztésére, a tehetséggondozásra, illetve a fejlesztendő készségek, területek szerinti differenciálásra is. A nyelvórán szerzett számítógépes tapasztalatok visszahatnak az egyéni tanulásra, a nyelvtanulók sikeresen használhatják az Internetet iskolán kívüli, önálló tanulásra is.

Egységesítenünk kell az írásmódot: Internet vagy internet helyesen?

3.7. Tanári és diák szerepek

Az idegennyelv-tanítást a többi tantárgytól eltérően a tanítási nyelv kettős funkciója jellemzi, vagyis az, hogy az idegen nyelv tananyag, egyúttal az órai kommunikáció eszköze is. Alapvetően ebből következnek a nyelvtanári és nyelvtanulói szerepek sajátosságai, melyek a nyelvtanulás-tanítás céljaitól, az alkalmazott módszerektől függően változnak. Nem hagyhatjuk azonban figyelmen kívül, hogy a nyelvtanári szerep tudatos, ill. akaratlan megválasztását, mint minden más kommunikációs helyzetben, a szituáció és a szerepek értelmezése is befolyásolja. A szerepértelmezés természetesen nem vonatkoztatható el a környezet és a kommunikáció résztvevőinek szerepekre vonatkozó elvárásaitól. A nyelvtanári szerepek megválasztását és gyakorlását - mint minden más szakos tanár esetében is - egyúttal a célok függvényében választott didaktikai-módszertani eljárás is befolyásolja.

A modern idegen nyelv tanulás-tanítás céljainak megfelelően a nyelvtanár feladata, hogy a nyelvtanulót felkészítse a majdani kommunikációs szerepeire, hozzásegítse az idegen nyelvi cselekvéshez szükséges kompetenciák, ismeretek elsajátításához, olyan stratégiák és technikák alkalmazásához, melyek segítségével a nyelvtanuló fokozatosan átveszi saját tanulási folyamatának irányítását. Ennek megvalósítása paradigmaváltást, és ebből következően a nyelvtanári és a nyelvtanulói szerepek átértelmezését feltételezi. A szükséges kompetenciákat ugyanis abban az esetben sajátíthatja el a nyelvtanuló, ha a tanulási folyamat során a legkülönbélebb szerepekben kipróbálhatja magát, és ha nemcsak befogadó, hanem a tanulási-tanítási folyamat aktív részese.

A régi és az új tanulási paradigma közötti néhány lényeges különbség felvázolásában Majorosi Anna (2006) megközelítésére támaszkodunk, mely szerint az új paradigmában a kívülről meghatározott tanulást az egyén által meghatározott tanulás, az instrukcióközpontú tanulást a feladat- és projektközpontú tanulás, az elméleti-verbális tanulást a gyakorlat központú szituatív tanulás, a tanár-tanuló interakciót a tanulók és problémamezők közötti interakció váltja fel. Az új paradigmát továbbá aktív tudáskonstrukció és tudásmegújítás jellemzi, a tanulás az osztálytermen kívül sokféle más környezetben folyik.

A tanulás-tanítás tervezése során nem az a kérdés, hogyan közvetíti a tanár a tananyagot a tanulóknak, hanem egyre inkább az, hogyan alakítsa ki a teret a nyelvtanulók számára ahhoz, hogy a tanulók önállóan dolgozhassanak a tananyagon, hogy egyedül, ill. társaikkal közösen felfedezhessék az újat, miközben alkalmazzák ismereteiket, és kipróbálják

a már korábban elsajátított stratégiákat, technikákat. A célok elérése érdekében a nyelvtanulók a nyelvtanulás-tanítás folyamatában fokozatosan egyre több szerepet vesznek át, a nyelvtanár, pedig következképpen háttérbe vonul és közvetlen irányító szerepei helyett más szerepek, dominálnak. A hagyományos szerepein túl - ismeretközlő, előadó, instrukciókat osztó, értékelő, osztályozó, nevelő, a kommunikatív, cselekvés-orientált nyelvoktatásban idegen nyelvi modell és kommunikációs partner - a tanácsadó és moderátor szerepei kerülnek előtérbe. Tanácsadóként vezeti a nyelvtanulókat az adott nyelvi jelenségek felismeréséhez, tanulási és kommunikációs stratégiák elsajátításához, eljuttatja őket saját tanulási folyamatuk megszervezéséhez és értékeléséhez. Mindez úgy valósítható meg, hogy a tanár egyre kevésbé avatkozik be az adott tanulási folyamat kivitelezésébe, hanem figyelemmel kíséri, hogyan folyik a tevékenység, hogyan értékelik a tanulók önmagukat, ill. a társaikkal együttesen végzett munkában saját és társaik szerepét és teljesítményét, és szükség esetén tanácsot ad. Ez a tanácsadói szerep az jelenti, hogy az adott folyamat és eredmények ismeretében a tanár megfigyeléseinek visszatükrözésével, tényfeltáró kérdéseivel elvezeti a tanulókat a probléma felismeréséig és megoldásáig anélkül, hogy ő maga konkrét javaslatokat tenne.

A nyelvtanár a következő tanítási helyzetekben alapvetően moderátori szerepet tölt be: az egyénileg vagy csoportban létrehozott munka eredményének bemutatása (és közös értékelése), egy-egy témáról folytatott beszélgetés, vita, probléma-megoldó beszélgetés, konfliktuskezelés során, melynek célja, hogy a tanulók kicserélhessék egymással gondolataikat, megismerhessenek a sajátjuktól eltérő véleményt, álláspontot és ütköztethessék azt egymással, ill. közösen hozzanak döntést. Ez egy semleges szerep, mely során a moderátor betartja az általános kommunikációs szabályokat, ill. ügyel azok betartására, lehetőséget és teret nyújt minden résztvevőnek a megnyilvánulásra, anélkül, hogy maga véleményt nyilvánítana, befolyásolná a gondolat-menetet, vagy értékelné a hozzászólásokat. A moderátori szerepet megfelelő előkészítés után természetesen átadhatja a tanár a tanulócsoport valamelyik tagjának is.

A tanórai tevékenységformák együtt járnak a tanári és tanulói szerepek megváltozásával. A tanulóknak aktívabban, önállóbban, illetve együttműködőbben kell a tanulási folyamatban részt venniük. Ezért fontos, hogy a program keretén belül a tanulók autonómiáját és együttműködési készségét is fejlesszük, illetve biztosítsuk, hogy a megváltozott tanulói szerep gyakorlásához megfelelő tanulási és kooperatív stratégiákat sajátítsanak el.

A számítógéppel segített nyelvoktatás során tovább differenciálódik a tanár- és diákszerep. A középiskolás diákok többsége jobban ért a technikához, mint a nyelvtanár. Így a

diákok olyan tudás birtokában vannak, amellyel elősegíthetik nyelvi előrehaladásukat, míg a tanár támogatja őket a tanulás módszertana, illetve a nyelvi készségek elsajátításában. Ez a felelősség-megoszlás az oktatás egészét demokratikusabbá, ezáltal hatékonyabbá is teszi. A diákok felelősséget vállalnak előrehaladásukért, szívesen segítenek az apró technikai problémák megoldásában. Természetesen nem kezdhet a nyelvtanár Internetet használni a nyelvórán anélkül, hogy alapvető felhasználói ismeretei lennének. Nem kell azonban arra várnia, hogy valamilyen elképzelt profi szintre jusson. A tanulási-tanítási folyamat alapfeltétele, hogy a nyelvtanár önmaga is folyamatosan reflektálja saját tanítását, módszereit, tapasztalásait, és a folyamatban játszott mindenkori szerepét.

3.8. A tanórai nyelvhasználat

A kommunikatív, cselekvésorientált tanítás-tanulás folyamatában kívánatos, hogy az óravezetés nyelve a célnyelv legyen. A kezdő évfolyamokon a fokozatosság elvét azonban be kell tartani, ha el akarjuk kerülni, hogy a tanulók a meg-nem-értésből adódó bizonytalan érzés miatt elveszítsék tanulási kedvüket. Fontos az anyanyelv használata azért is, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen aktívan részt venni a témák kialakításában és a tartalmak feldolgozásában. Mivel a tanulás folyamatában fontos szerepet játszanak hozott ismereteik, tapasztalataik, véleményük, melyeket a tanuláshoz bizonyos szakaszaiban csakis az anyanyelvükön képesek megosztani tanárukkal és társaikkal, természetesnek és előrevivőnek kell tekintenünk az anyanyelv időszakos bevonását. Ugyanakkor lényeges, hogy minden anyanyelven megvalósított lépéshez kapcsolódjon egy vagy több olyan feladat is, mely csakis a rendelkezésre álló célnyelvi ismeret birtokában oldható meg. Építenünk kell tovább a tanulók másik idegen nyelv tanulása során szerzett ismereteire és kompetenciáira, alkalom adtán érdemes bevonni ezeket, főként, ha a tanulók maguk kezdeményezik azt.

Az anyanyelv használata nemcsak a kezdő nyelvtanulóknál elfogadott, bizonyos tevékenységek során (pl. önértékelés, javaslattétel, spontán véleménynyilvánítás) a későbbiekben is használhatják, különösen, ha alkalmazásának kommunikatív vagy érzelmi okai vannak. Célszerű azonban a kommunikációt, amint lehet, visszavezetni a célnyelvre. Célunk az is, hogy minél több valós, igazi beszélgetés folyjon az órán. Ennek megvalósítása érdekében a nyelvtanárnak ki kell használnia azokat a tanítási helyzeteket is, melyek a szervezési szakaszokban és a „fegyelmelési” helyzetekben kínálkoznak, és melyek sokszor

nem a célnyelven folynak, holott ezekben a szituációkban a jövőre nézve sok hasznos nyelvi ismeretet és kommunikációs stratégiát sajátíthatnának el a nyelvtanulók.

4. ÉRTÉKELÉSI ALAPELVEK ÉS MÓDSZEREK

Ahogy a nyelvi fejlesztési célok megfogalmazásánál fentebb már láttuk, az idegen nyelvi kerettanterv célja a program minden szintjén a tanulók idegen-nyelvi kompetenciájának és ezen belül elsősorban produktív nyelvi készségeinek a fejlesztése. Ezért alapvetően fontos, hogy az értékelés is a célként megjelölt *kompetenciákra irányuljon*, ne a nyelvi rendszer elemeire (szókincs, nyelvtan). Ennek alapvető feltétele, hogy az értékelés *kommunikatív nyelvhasználat során történjen*, melynek kellékei: kommunikációs helyzet, kommunikációs szándék, és valamilyen ismeretbeli, felfogásbeli, vagy véleménybeli különbség, amit a beszélőtársak a kommunikáció során áthidalnak. Az értékelés legfőbb kritériuma pedig az, hogy a kommunikáció során teljesül-e a kommunikatív szándék, megvalósul-e az ismeretközlés ill. véleményátadás, létrejön-e a kívánt tranzakció, és hogy a kommunikáció módja megfelel-e a kommunikatív helyzetnek. Az ilyenfajta nyelvi tevékenység értékelése *szubjektív*. Szubjektív értékelésen azt értjük, hogy a feladatnak nincs egyetlen, objektív kulcsként alkalmazható megoldása, amihez a teljesítményt mérni lehet, hanem minden megoldás a végtelen számú lehetséges változatok egyike, amelyről az értékelő személy előre meghatározott szempontok szerint véleményt alkot, és amit *kvalitatív módon és szöveges* formában jellemez. Az értékelés szempontjainak meghatározásában hasznos segítséget nyújthat a KER „A szóbeli nyelvhasználat minőségi szempontjai” című táblázata (KER, 2002:36-37), mely a következő kritériumokat írja le az egyes nyelvi szinteken: választékosság (nyelvi eszközök használata); nyelvhelyesség; folyékonyosság; interakció és koherencia.

Az idegen nyelven való kommunikáció, különösen a közönség előtt zajló verbális kommunikáció nagy kockázatvállalást jelent a nyelvtanuló számára, mert kiszolgáltatja, sérülékennyé teheti az egyént. Fontos, hogy a kommunikatív nyelvóra olyan légkörben folyjon, amiben a tanulók könnyen vállalják ezt a kockázatot. Ennek a bizalommal teli légkörnek a megteremtésében kiemelkedő szerepe van azoknak az értékelés során a tanár által alkalmazott módszereknek, amelyekkel *növelni lehet a nyelvtanuló önbizalmát, önbecsülését, önismeretét*. Az ilyen értékelés *fejlesztő jellegű*, azt emeli ki, amit a tanuló már megtanult,

amit tud, s a hibát mint a tanulási folyamat természetes velejáróját kezeli, ami a tanár és a tanuló számára egyaránt lényeges információkat hordoz.

Mivel a közoktatásban ritkák a homogén tanulócsoporthoz, ez egyben azt is jelenti, hogy az értékelésnek *tekintettel kell lennie a tanulók eltérő kiindulási nyelvi szintjére*, eltérő képességeire, haladási ütemére stb. Célszerű a tanulók értékelésére differenciált kommunikatív tevékenységeket és/vagy kritériumokat használni, s az elért teljesítményt nem (csak) a csoporthoz, hanem a tanuló korábbi teljesítményeihez viszonyítva is megállapítani.

Egy idegen nyelv elsajátításának és a megszerzett nyelvtudás fenntartásának feladata nem ér véget az osztályteremben és nem zárul le a szervezett oktatással, hanem egy életen át tartó folyamat. Ezért fontos, hogy a tanulókat autonóm nyelvtanulókká neveljük. Ennek fontos eleme az *önértékelés*.

A tanulói kooperáció szempontjából döntő fontosságú, hogy a közös csoportmunkában nyújtott teljesítményt együttesen, a *teljes csoportra* vonatkozóan értékeljük, ne egyénekre bontva, illetve hogy az értékelésbe vonjuk be a tanulók egymásról alkotott véleményét. Mind az önértékelésnek, mind a tanulótársak értékelésének feltétele az osztálytermi demokratikus légkör, melynek fontos eleme, hogy az értékelés *transzparens* módon zajlik, vagyis szempontjai, ideje, módja a tanuló számára ismert, illetve a tanulókkal közösen kialakított.

Egyetlen előre megírt program sem szól egyetlen adott tanulócsoporthoz és egyetlen konkrét tanulóhoz sem, hanem valami általánost céloz meg. A tanár az, aki a programot az adott tanulócsoporthoz és az adott diákok szükségleteihez és céljaihoz tudja igazítani. Ennek a finom hangolásnak is kiváló eszköze az értékelés. A tanár a tanulók nyelvi szintjéről és szükségleteiről összegyűjtött információkat arra is fel tudja használni, hogy *a folyamatot a tanulók változó igényeihez, aktuális nyelvi szintjéhez igazítsa*.

A modul típus értékelési alapelveinek kialakításakor figyelembe vettük a pedagógiai kutatások és fejlesztések eredményeit. A három alapvető értékelési forma (szummatív, diagnosztikus és formatív) közül a formatív értékelés módzatait dolgoztuk ki részletesebben. Nem jeleztük a szummatív (a tanulási folyamat rész- vagy végeredményét mérő) értékelési lehetőségeket, mert ezeket minden pedagógus ismeri és alkalmazza. Azzal, hogy minden modul megvalósítása során értékelhető produktum keletkezik, illetve valós tanulási folyamat megy végbe, melynek kimeneti sikerességét mérni lehet, biztosítjuk a szummatív értékelés feltételeit. Felhívjuk ugyanakkor a figyelmet, hogy mint minden értékelési módszerrel, a szummatív értékeléssel sem csak a tanulói teljesítményt mérjük, hanem a tanári munka sikerét is. Az alacsony tanulói teljesítményszintnek mindig maga után kell vonnia a pedagógiai magatartás korrigálását.

A diagnosztikus mérésel sem foglalkozunk, a tanulók szintjének felmérésére, a szükséges fejlesztési irányok általános meghatározásának nem az egyes modulok, hanem a teljes tanítási program (tanmenet, helyi tanterv) szintjén kell megtörténnie. Ugyanakkor a modulok feldolgozása során a tanárok és a diákok találkozhatnak olyan standardizált tesztekkel is, amelyekre a tervezés alapozható. Természetesen a diagnosztikus mérés is alkalmas lehet az egyéni fejlődési utak egyes pontjain a szükséges lépések meghatározására.

Az idegen nyelvi kerettanterv eszközöket és megoldásokat kínál ahhoz, hogy a tanár a tanulási folyamatot egyéniesítse, a fejlődést az egyes tanulók szintjén vegye észre, és az egyéni tanulási utakat ennek megfelelően tervezze meg, lehetőleg az érintett diák bevonásával. Bár a formatív értékelés is járhat osztályozással, mégsem az a lényege. Sokkal fontosabb a vele járó személyes figyelem és irányítás. Célja a pozitívumok megerősítése, valamint a szükséges fejlődéshez vezető lépések meghatározása. A formatív értékelés az egész életen át tartó tanulás képességének fejlesztését szolgálja azzal, hogy hozzájárul a tanulói felelősség kialakulásához és a tanulási módszerek fontosságának tudatosításához.

Értékelési alapelvek	Példák lehetséges értékelési módszerekre
Kompetenciákra irányuljon és kommunikatív nyelvhasználat során történjen	<p><i>Portfólió:</i> a tanulói munkák meghatározott, közösen kialakított elvek szerinti gyűjteménye. Egy-egy tanulási szakaszban általában előre meghatározott darabszámú és jellegű (pl. műfajú) munkát tartalmaz, összeállításában a tanárnak és a diáknak is van szerepe. Tárolható valóságos vagy digitális mappában. Bármikor áttekinthető, a tanulási folyamat egészéről ad képet, megbízhatóbb, mint a szummatív értékelés, növeli a tanulói felelősséget.</p> <p>Sokféle formája és ennek sokféle eleme létezik. Pl. Egy dobozban, dossziében összegyűjti a tanuló a munkáit pl. leveleket, történeteket, poszttereket, előadások jegyzeteit és szemléltető anyagát, szerepjátékok, előadások, drámajátékok hangfelvételeit, videó felvételeket, fotókat stb., és egy kérdőív segítségével értékeli magát, majd ugyanezt a kérdőívet kitöltve megkapja egy tanulótól és a tanártól is. Az érdemjegy ezek összegzéséből születik.</p> <p>Kommunikációs feladat során előre ismertetett/egyeztetett szempontok szerint megfigyeljük a tanuló nyelvi viselkedését, és regisztráljuk. Az így készült feljegyzést is a portfólióba tesszük.</p> <p><i>Egy tanuló értékeli a csoport munkáját:</i> Előre megadott szempontok alapján, mindig más végzi az értékelést, és általában egy-egy óra sikere, eredményessége mérhető vele. Fontos, hogy módot adjunk a többiek hozzászólására is.</p>
Legyen szubjektív, kvalitatív és szöveges	<p><i>Kommentár (tanári vélemény):</i> Szóban és írásban is szöveges visszajelzést kap a tanuló, - érdemjegy, pontszám és százalékok nélkül. Az értékelés kiemeli erősségeit, és annyi problémával szembesíti, amennyit a közeli jövőben reálisan képes megoldani.</p> <p><i>A társak értékelése (Peer review)</i></p> <p>A tanulók párban vagy csoportban, előre (általában közösen) megállapított szempontok alapján értékelik a tanulási folyamatot akár a csoport, akár a tanulópár szintjén. Erősen megnöveli a felelősséget, tudatosítja a tanulási folyamat egyes elemeinek szerepét. A folyamatra koncentrálnak, nem a végeredményre. Tárgya lehet egyetlen tevékenység, egy tanóra vagy egy teljes modul.</p> <p><i>Csoportmegbeszélés:</i> A nyelvtanulói csoportnál kisebb, az adott feladatot együtt végző diákok megbeszélése ez, különösen szükséges a hosszabb, projekt jellegű tevékenységek során az addig elért eredmények megbeszélésére és a további lépések meghatározására.</p>
Növelje az önismeretet, önbizalmat, önbecsülést	<p><i>Önértékelés:</i></p> <p>Ennek az értékelési módszernek az az alapfeltétele, hogy megtörténjen az egyéni (esetleg páros vagy csoportos) tanulási célok kitűzése, és ez illeszkedjen az egyéni fejlődési szükségletekhez, valamint mérhető legyen.</p>

	<p>Pl. a tanuló a modul kompetencia-listájának segítségével a modul elvégzése után megállapítja, hogy mit tanult.</p> <p><i>Dicséret, jutalmazás:</i> A tanuló pl. „Oklevelet” kap, ha valamit megtanult vagy pozitívan alakított, ünneplik, ha valamit sikerrel megoldott. A tanár összegyűjti az órán hallott jó nyelvi megoldásokat, felírja őket a táblára, dicsér, megtapsol.</p> <p><i>Kommentár:</i> A tanuló írásos munkájának tartalmára a tanár írásban válaszol, miközben helyes példákat ad azokra a nyelvi elemekre, amiket a tanuló helytelenül használt.</p>
<p>Legyen fontos része az önértékelés és a társak értékelése</p>	<p><i>Az önértékelés további módjai:</i> Mielőtt a tanár saját maga értékelné a tanuló teljesítményét, önértékelést kér a tanulótól. Ennek szempontjai megegyeznek a tanár által használt szempontokkal (ezeket közösen dolgozták ki, de legalább előre megismerték) A tanuló a feladatok megoldása után kap időt, hogy saját munkájáról, hozzájárulásáról reflektáljon, azt lerögzítse.</p> <p><i>Csoportos értékelés</i> <i>Konferencia:</i> A tanulócsoport és a tanár közösen nézik meg és értékelik az elkészült feladatokat, műveket, gyűjteményt (portfólió). A tanár a csoport egy tagja, egy szavazat.</p> <p><i>Tanulói napló vagy a kompetenciákat felsoroló eredménylista:</i> A naplónak sablont kell tartalmaznia, amely alkalmas az elért eredmények rögzítésére, a hiányosságok feltárására és a követendő lépések meghatározására. Egyszerű formája a követelményeket tartalmazó részletes lista, amelyet a tanulási folyamat (szakasz) elején állít össze a tanár, a diák pedig bármikor kipipálhatja azt az elemet, amelyet elért. Pl. A tanuló tanulási „könyvelést” vezet a következő lehetséges fejlécekkal: “Ez jól megy nekem / Ebben fejlődnöm kell / Ez sikerült / Ezzel problémám volt.</p>
<p>Legyen pozitív, „mit tud?” alapú</p>	<p><i>Jó megoldások a táblán:</i> A tanár összegyűjti az órán hallott jó nyelvi megoldásokat, felírja őket a táblára, dicsér, megtapsol.</p> <p><i>Jó megoldások írásbeli visszajelzésnél:</i> A tanuló arról kap írásos visszajelzést egy szóbeli produkció után, hogy mit tudott jól megoldani.</p>
<p>Legyen transzparens</p>	<p><i>Kritériumok:</i> A tanulási célok és a sikerkritériumokat közösen és előzetesen megállapítja a tanár és a csoport. Előre egyeztetett időpontban a tanuló pl. előadást tart. Az értékelés szempontjait előre kézbe kapja. Az érdemjegyek tartalmi követelményeit előre írásban közöljük / alakítjuk a tanulókkal (pl. Ötöst érdemel az, aki... típusú</p>

	leírásokban).
Alkalmazza a csoportos értékelést	<i>Közös csoportértékelés:</i> A csoportmunka után a csoport összes tagja ugyanazt az értékelést kapja (szöveget, ill. érdemjegyet). Utána a csoport értékelő lappal irányított módon elemzi, hogy ki mivel járult ehhez hozzá. Egymásnak üzeneteket írnak, amiben megfogalmazzák, hogy kitől mit várnak a következő együttes munka során.
Vegye figyelembe az eltérő kiindulási nyelvi szinteket	<i>Szintezett feladatok értékelése:</i> Olyan feladatok keretében értékel a tanár, melyeknek több megoldása is létezik (pl. igen/nem választás helyett többfokozatú skálát ad meg) Olyan feladatok keretében értékel a tanár, melyek több nyelvi szinten is megoldhatók (pl. egy szerepjáték két szerepe nem azonos szintű interakciót kíván: az egyik szerep inkább rutinszerű elemekből áll, a másikban több az improvizatív elem).

5. A TANANYAG RENDSZERE ÉS TARTALMA

5.1. A tananyag rendszere: a modulok

Az idegen nyelvi kerettanterv az idegen nyelvi kompetencia fejlesztéséhez kidolgozott részben vagy egészében választható **modulrendszerű kiegészítő anyag**, amelyet a közoktatásban az általános iskolák, a gimnáziumok és szakközépiskolák 12-19 éves diákjainak idegen nyelvi fejlesztéséhez, tanórai munkájához ajánlunk. A kerettanterv tartalmaz minden olyan elemet, ami a megvalósításhoz szükséges úgy a tanuló, mint a tanár számára.

A kiegészítő tananyag **moduláris rendszerben** épül fel. Egy-egy modul általában 5 tanórát ölel fel (11-12. évfolyamon 3 tanórát). A modulok felhasználása a tanmenet minimum 30%-ában ajánlott, rugalmas alkalmazásuk révén felhasználásuk kötetlen. A tananyagmodulok a NAT követelményeire támaszkodnak, de nem követik egyik kerettantervet és tankönyvet sem. Olyan általános és nyelvi készségek fejlesztését szolgálják, és olyan a korosztály számára érdekes és motiváló témákkal foglalkoznak, amelyek lehetővé teszik, hogy bármelyik helyi tantervbe és tanári tanmenetbe beilleszthetők legyenek.

A program fókuszában, annak kommunikatív és kreatív jellege miatt, a produktív készségek állnak: az interakció, az összefüggő beszéd és az írásbeli szövegalkotás. Ezeket

belül pedig a szóbeliség élvez további elsőbbséget. A produktív készségek fejlesztése természetesen itt sem válik el a receptív készségek fejlesztésétől, csupán a hangsúly tolódik el a beszéd és az írásbeli produkció irányába. A hallás utáni értés és az olvasás mintegy azokat „kiszolgálva”, pl. témát, ismeretet, információt, motivációt, modellt szolgáltatva jelenik meg.

A tananyagok megválasztása, kidolgozása és elrendezése, a feldolgozásokra javasolt lépések, munkaformák stb. lehetővé teszik a tanulócsoporthoz belüli személyre szabott, azaz **differentiált oktatást**, a különböző nyelvi szinteknek megfelelő feladatválasztást, valamint a teljes tanulói személyiség aktivizálását épp úgy, mint a tanulói kreativitás kiaknázását és sokirányú fejlesztését. A moduláris rendszer lehetővé teszi, hogy a modul típust alkalmazó tanár válasszon a felkínált anyagok közül és a megfelelőnek ítélt modulokat úgy integrálja tanmenetébe, ahogy azt az adott tanulócsoport szempontjából a leginkább megfelelőnek ítéli.

5.2. Projektek a nyelvórán

A projekt egy világosan körülírható komplex feladat-egység, amelyet meghatározott idő alatt, pontos céllal és előre kiválasztott tevékenységeken keresztül végzünk el. A projekt átfogó célja az, hogy valós, élményt nyújtó kontextusban lehetőséget biztosítson egy konkrét, valódi produktum létrehozására. A projektmunka autentikus módon integrálja a tanulók nyelvi készségeit és fejleszti az olyan egyéb általános tanulási képességeket mint tervezés, információszerezés, kooperatív tanulás stb. A projektmunka tanulóközpontú, mert a tanulók a projektmunka során az idegen nyelv elemeit saját céljaiknak megfelelően alakítják, rendezik és használják fel, tehát ideális kontextus a fent említett szociál-konstruktivista tanulási elmélet gyakorlati megvalósítására.

A projektmunka lehetőséget ad arra, hogy tanítsuk azokat a stratégiákat és gondolkozási folyamatokat, amiket a sikeres tanulók használnak. A gondolkozási stratégiák tudatosítása és fejlesztése sok időt vesz igénybe, ezért tanításunk során fokozatosan, rendszeresen és szisztematikusan kell munkálkodnunk rajtuk. A tanítási stratégiának az a célja, hogy a tanulási folyamatokat a tanulók számára láthatóvá/megfoghatóvá tegyük. A gondolkozási stratégiák fejlesztése során a tanulóknak állandó segítségre van szükségük (segítő kérdések) mindaddig, amíg a stratégia-alkalmazás belsővé válik.

A tanár kétféleképpen segítheti a tanulók tanulását a projekt folyamán. Először is segítheti a tanulók aktivitását úgy, hogy alkalmat ad a tanár, tanulók, tananyagok közötti folytonos interakcióra. Másrészt úgy, ha segíti minden olyan új ismeret és képesség elsajátítását, ami a tanuló fejlődését elősegítheti, azaz a tanulási folyamatokban olyan fokozatos és egyénre szabott, a tanulók változó kompetencia-szintjéhez igazodó segítséget ad, amivel elősegítheti a

szükséges képességek és stratégiák elsajátítását és az önálló tanulóvá válást. A modul típus moduljaiban a tanulók csoportmunkában, interaktív- és önálló információ-szerzéssel jutnak el a kívánt ismeretekhez probléma-megoldó és felfedező tanulási technikák, feladatalapú tevékenységek és a folyamatközpontú írás alkalmazása során. A tanár, mint azt fentebb kifejtettük, nem mint a tudás egyetlen birtokosa és közvetítője áll a tanulók előtt, hanem mint szervező, monitoráló, segítő egy-egy feladat elvégzése során.

5.3. Kreatív kommunikáció

Korunk társadalmát a nemzetközi gazdasági, kulturális és személyes emberi kapcsolatok sokfélesége jellemzi. Minden korábnál nagyobb mértékű az információ- és árucseré, valamint az országok közötti népességvándorlás. Ennek következtében Magyarországon is a munkahelyek egy részében a kollégák ill. a vevő- vagy ügyfélkör egy része nem beszél magyarul. Egyre nő azoknak a száma, akik nemzetközi munkacsoportokban dolgoznak, külföldön tanulnak, vagy ott vállalnak munkát. A szabadság eltöltésének mind többek által kedvelt formája az utazás, mely gyakran irányul külföldre. A telekommunikáció, a média és az informatika egy közös vérkeringésbe kapcsolta a világ népeit, jelentősen felgyorsítva az információáramlást. Ilyen körülmények között az iskolai idegennyelv-oktatás feladata, hogy felkészítse a tanulókat a nemzetközi kommunikációra az élet legkülönbözőbb területein.

E cél elérése érdekében, mint fentebb részleteztük, szem előtt kell tartani, hogy az oktatás valós nyelvhasználói szükségletekre épül, a tanítási-tanulási folyamat középpontjában a tanuló áll, aki szükségletei kielégítésére az idegen nyelv alkalmazásával kommunikatív tevékenységeket hajt végre.

A modul típus a nyelvtanulást, mint konstruktív folyamatot értelmezi, a tanulás *szociál-konstruktivista* megközelítését képviseli. Abból indulunk ki, hogy a tanuló bármilyen tanulási kontextusba magával hozza *meglévő ismereteit*, tapasztalatait, elvárásait, és az új ismereteket a már meglévő ismeret-struktúráiba sajátos, *egyéni módon* asszimilálja. A tanulási folyamat során a tanuló *egész személyisége* formálódik, általános és nyelvi kompetenciái állandó kölcsönhatásban fejlődnek. Célszerű tehát az új ismeretek prezentálását megelőzően aktivizálni a már meglévő ismereteket.

A tanulásnak, mint egyéni konstruktív folyamatnak a felfogásából következik az individualizálás és a differenciálás már említett szükségessége. Fontos, hogy a tanuló, amikor csak lehet, választhasson a különböző nehézségi fokú és/vagy különböző tevékenységformát

igénylő ill. lehetővé tevő feladatok közül, lehetőséget kapjon arra, hogy ismeretszintjének, érdeklődésének, tanulótípusának, stb. leginkább megfelelő módon fejlessze készségeit és képességeit. A nyelvtanulás az egész személyiségre ható folyamat, ezért a nyelvi készségek fejlesztése az *általános készségek fejlesztésével integrálva* jelenik meg ebben a modultípusban is, még pedig olyan feladatok formájában, amelyek azt is figyelembe veszik, hogy az érzelmi hatások jelentősen befolyásolják a tanulási képességet és a kreativitást.

A 12 - 19 éves korosztály a kamaszkor elejétől a felnőttkor elejéig ívelő életszakasz. Ebben az életszakaszban egyre nagyobb hangsúlyt kap a tudatos nyelvelsajátítás és a belső motiváció, melyek kialakítása és fejlesztése különösen fontos feladata a *Kreatív kommunikáció* modultípusnak. Ugyanakkor azok a nyelvtanulók, akik első idegen nyelvüket kisiskoláskorban kezdték tanulni, ill. a média és informatika által rendszeresen kapcsolatban állnak legalább egy idegen nyelvvel, megőrzik spontán nyelvtanulói készségük egy részét, melynek fenntartása és kiaknázása szintén lényeges feladat. Ezekből adódóan a modultípusban a tudatos, explicit és spontán, implicit nyelvtanulást lehetővé tevő tevékenységformákat egyaránt alkalmazunk.

A kamaszkorra jellemző ez a két nagy kérdés: „Ki vagyok én?” „Kikhez tartozom?”. A nyelvoktatás kiváló alkalmat teremt olyan nyelvfejlesztő gyakorlatokra, melyekben az egyénen, vagy a tanulócsoporton van a hangsúly, az egyén ill. tanulócsoport szolgáltatja a kommunikáció tartalmát. Ezekben a feladatokban lehetőség nyílik érzések és gondolatok megosztására, a csoportban a hasonlóságok és különbségek feltérképezésére. A szerepjátékok, a szimulációk és a drámajátékok pedig kiváló alkalmat nyújtanak a tanulóknak arra, hogy más identitásába rejtőzve megnyilatkozzanak, ill. hogy egy lehetséges emberi szerepet kipróbáljanak.

Az egyre növekvő tudatosság, én- és csoporttudat azt is jelenti, hogy a kamaszok általában nagyra értékelik, ha választási lehetőségük, és döntési, vagy véleményezési joguk van őket érintő kérdésekben. Ezért a modultípusban a választhatóság elvét is szem előtt tartjuk. Fontos kérdés a kamaszok érdeklődési köre és ismeretei, hiszen ezekre építhetünk a program megvalósítása során.

5.4. Internet a nyelvórán

Az internet 2003 óta minden középiskolában elérhető a tanárok és a diákok számára is. A nyelvtanárok hamar felismerték az ebben rejlő lehetőségeket, sokan használják a világhálót

arra, hogy anyagaikat autentikus képekkel, szövegekkel színesítsék. Nagyon kevesen használják azonban az internetet a tanórán, a diákokkal együtt. Ennek legfőbb oka az, hogy maguk a tanárok sem ismerik eléggé az interneten található tanulási lehetőségeket, valamint kevés tapasztalatuk van a számítógép tanórai használatának módszertanát illetően. Először fel kell fedezniük a lehetőségeket, csak ezután tudják átadni azokat a nyelvi, technikai és tanulás-módszertani ismereteket, amelyek később a diákok önálló tanulását segíthetik.

Az internet használatára épülő órák által nyerhető legjelentősebb hozzáadott érték az információkeresés és -feldolgozás, az írás tanításának a megszokottól kissé eltérő, kreatív módjai, a digitális kommunikáció lehetőségeinek kihasználása. A tananyagmodulok olyan tevékenységeket kínálnak, amelyek az internet nélkül nem vagy kevésbé érdekesen valósíthatók meg. A modulokat tanár által irányított tanórai feldolgozásra szántuk. Nem kívántuk megoldani a nyelvtanítás és nyelvgyakorlás összes problémáját, és moduljainkkal nem támogatjuk a tanulás egyéni, tanórától független módját és a puszta nyelvtani gyakorlást sem.

Az idegen nyelv elsajátítása során a szinteket természetesen nem az évfolyam, hanem a nyelvtanulással megelőzően eltöltött évek és órák száma, a nyelvtanulás eredményessége határozza meg. Minden modulban szerepel a differenciálás néhány lehetséges módja, de a tanárnak érdemes tájékozódnia a teljes kínálatban, mielőtt csoportja vagy egyes diákjai számára modult, feladatot választ.

A modulok általában 5 (3-6) órányi tevékenységet fednek le, de az órák közül csak 1-3 zajlik számítógépes környezetben, mert az iskolák általában nem tudják megoldani, hogy a nyelvi csoportok bármikor számítógépterembe juthassanak. Az eltérő technikai feltételekhez is kínálunk megoldásokat, de abból indulunk ki, hogy a nyelvtanítás csoportbontásban, nyelvi vagy informatikai laboratóriumban történik, ahol minden diák külön gépnél ülhet, ha a feladat jellege ezt kívánja. A nem számítógépes (előkészítő és lezáró) órák esetében is sokszor adunk olyan internetes forrásokat, amelyeket a tanár használhat a modul egyéniesítéséhez, illetve megadjuk azokat a forrásokat, amelyeket a tananyagkészítők használtak. Némi gyakorlatot szerezve a nem számítógépesre tervezett órák jelentős részét is meg tudják tartani a tanárok számítógépes formában, ha erre a feltételek biztosítottak.

Minden esetben olyan órát terveztünk, amelyet szóbeli előkészítéssel indít és azzal is zár le a tanár. Minden modulban születik olyan produktum, amelyet a tanár és a diák is kézbe vehet, megismerhet, értékelhet. Ajánlásunk szerint a modulok megvalósítása során (nem csak a végén!) a folyamatot magát értékelik a tanárok és a diákok is, az adott tanulási folyamat sikerességét, vagyis azt, hogy történt-e valamilyen fejlődés a nyelvhasználat és az

idegen nyelvi együttműködés terén. Egy-egy munka eredményének a folyamattól és a diák korábbi képességeitől és nyelvi szintjétől független, személytelen értékelését nem javasoljuk.

Magyarországon az iskolák számítógépes ellátottsága az utóbbi évtizedben sokat javult, és általában megfelelők vagy kifejezetten jónak mondható. A technikai felszereltség adta lehetőségek azonban még nem eredményezték az informatikai eszközök tanórai alkalmazásának elterjedését: a számítógépet főleg a számítástechnika tantárgy oktatására használják. Ezen a helyzeten minden bizonnyal változtatni fog az a tömeges tartalomfejlesztés, amely minisztériumi kezdeményezésre, állami finanszírozással folyik, és amelyhez előbb-utóbb bizonyára gazdag tanár-továbbképzési kínálat is kapcsolódik majd.

A modern nyelvek oktatására akkor is kiválóan alkalmas az internet, ha tudjuk, hogy ebben a nagyszabású fejlesztési folyamatban nyelvtanulásra, nyelvoktatásra szánt anyagokat nem készítenek. Az interneten megtalálható autentikus anyagok túlnyomó része angol, német vagy francia nyelvű. Ugyanakkor az internetes kommunikáció (elektronikus levelezés, nyilvános fórumok, csevegő csatornák stb.) elsődleges nyelvei is ezek. Az internet használata során a nyelvtanuló autentikus kommunikációs környezetbe kerülhet, amelynek megteremtése a hagyományos tanteremben igen nehéz.

A számítógép, illetve az internet használata komoly motivációt is jelent a nyelvtanulók többségének. Fontosnak tartjuk ismételten hangsúlyozni, hogy ebben az izgalmas, virtuális környezetben az adott kultúra részeseivé válhatnak, kapcsolatot teremthetnek anyanyelvi beszélőkkel, viszonylag biztonságos környezetben próbálhatják ki nyelvtudásukat. A számítógéppel segített órák munkaformái legalább olyan gazdagok, mint azt a modern nyelvoktatás gyakorlatában már tapasztalhatjuk. A források és a lehetséges feladatok bősége alkalmat ad az egyéni tanulási módszerek figyelembe vételére, a lemaradók szükségleteiknek megfelelő fejlesztésére, a tehetséggondozásra, illetve a fejlesztendő készségek, területek szerinti differenciálásra is. A nyelvórán szerzett számítógépes tapasztalatok visszahatnak az egyéni tanulásra, a nyelvtanulók sikeresen használhatják az internetet iskolán kívüli, önálló tanulásra is.

A modern, kommunikáció központú nyelvoktatás az internet kínálta lehetőségekkel kiegészítve is tevékenységeken alapul. A modultípus fókusza a nyelvhasználat, a nyelvi készségeket integráltan tanítja. A technikai magyarázatok, segédletek kiválóan alkalmasak arra, hogy az osztálytermi kommunikáció is autentikus, kétirányú idegen nyelvi kommunikáció legyen, kiaknázza a tanulók kreativitását, és aktivizálja korábban és máshol szerzett ismereteiket.

A számítógéppel segített nyelvoktatás során, mint a Módszertani alapelveknél említettük, megváltozik a hagyományos tanári és diákszerep is. A középiskolás diákok többsége jobban ért a technikához, mint a nyelvtanár. Így a diákok olyan tudás birtokában vannak, amellyel elősegíthetik nyelvi előrehaladásukat, míg a tanár támogatja őket a tanulás módszertana, illetve a nyelvi készségek elsajátításában. A diákok felelősséget vállalnak előrehaladásukért, szívesen segítenek az apró technikai problémák megoldásában. Természetesen nem kezdhet a nyelvtanár internetet használni a nyelvórán anélkül, hogy alapvető felhasználói ismeretei lennének. Nem kell azonban arra várnia, hogy valamilyen elképzelt profi szintre jusson.

A kívánatos pedagógiai paradigmaváltás lényege a személyre szabott vagy „egyéniesített” tanulás, a tudás csoportban és egyénileg, tevékenységek által történő építése. A számítógép nyelvórai használata kiváló alkalmat ad erre. Szerencsére a nyelvtanítás gazdag módszertana a többi tantárgy pedagógiájára is termékenyítőleg hat, nem vagyunk tehát nagyon elmaradva a kor kívánalmaitól. A számítógép használatakor ez a gazdag eszköztárt teljes összhangban van egymással, ráadásul az autentikus források és helyzetek bősége nemcsak izgalmasabbá, motiválóbbá, hanem eredményesebbé is teheti a nyelvtanulást.

Különösen gazdag a számítógéppel is segített értékelési lehetőségek tára. A munkákat digitális portfólió (egyszerű mappa) formájában is gyűjthetjük, de ennél is sokkal fontosabb, hogy az egyes, kiragadott elemek értékelése helyett a folyamatra tolódik a hangsúly: a tanulás eredményességét nem esetleges töredékek alapján, hanem egészében vizsgálhatjuk, láthatóvá válik a diákok önmagukhoz mért fejlődése, megtörténhet problémáik diagnosztizálása, ami elengedhetetlen az egyéni tanulási utak kialakításához.

6. A KIEGÉSZÍTŐ TANANYAG INTEGRÁLÁSA A HELYI TANTERVBE

A 12-19 éves nyelvtanulók számára olyan komplex idegen nyelvi programot kínálunk angol, német és francia nyelven, amely rugalmasan alkalmazható a közoktatás 7-12. évfolyamán tanuló diákok nyelvoktatására. A modulok témák szerint épülnek fel, amelyeket a nyelvtanár szabadon alakíthat a helyi tanmenethez és a tanulócsoporthoz igazodva. A témák feldolgozása kötetlen sorrendben és időtartamban bőséges tanítási anyagot kínál változó intenzitású nyelvtanulási program mellett is. A témák feldolgozása így akár egy egész tanévre elegendő tanítási anyagot ad a tanulók számára.

Egy-egy modul többféle szempontból is illeszkedhet a helyi nyelvi programhoz. A modul lehet egy-egy tankönyvi téma kiegészítője, bevezető egy témához, helyettesítheti a tankönyvi fejezetet vagy felfrissülésként szolgálhat a mindennapos nyelvtanítási gyakorlatban. A modulok felhasználását az előre meghatározott célok teszik sikeressé és hatékonyá. A modulok gazdag kínálata lehetővé teszi, hogy a nyelvórák akár 100%-át a kompetenciafejlesztést célzó anyagok felhasználásával valósítsuk meg.

A modulok tantervbe történő integrálását segíti a modulok elején található **modultérkép**. A térkép tartalmazza mindazt az információt, ami segíti a tanárt abban, hogy meg tudja ítélni, mennyire felel meg a modul az adott csoportnak. A modultérkép röviden ismerteti a modul témáját, típusát, KER szerinti nyelvi szintjét és tartalmát. Részletezi a fejlesztési célokat, a várható nyelvi eredményt, a produktumot és a várható egyéb készségek fejlődését (pl. tanulási stratégiák, énkép, kereszttervi ismeretek, stb.).

Ennél részletesebb információt kap a tanár a **modulcímke**ből. Itt részletes felsorolást talál a tanár a modulhoz szükséges nyelvi ismeretekről és kompetenciákról, a modul időtervéről, az értékelés konkrét módszereiről és a tevékenységekről. A modulcímke tartalmazza a referenciákat a konkrét tananyaghoz, amely nagyban megkönnyíti a tanár órára való felkészülését. A modul leírása kitér a tananyag rugalmasságára, különböző utakat kínál olyan csoportokra, amelyek valamilyen szempontból eltérnek az átlagostól (pl. nagy létszámú csoportok, lassan olvasó csoportok, vegyes nyelvi szintű csoportok, stb.). A modul leírásában megtalálhatóak a differenciálást és egyéni instrukciót segítő konkrét feladatok, feladatlapok és azok leírásai is.

A korcsoportok és nyelvi szintek közötti eloszlást, az oktatási anyagok típusának megjelölése mellett a Melléklet tartalmazza.

7. SZAKIRODALOM

- Ahmad et al. (1985). *Computers, Language Learning and Language Teaching*. Cambridge : Cambridge University press.
- Anderson B., et al. (1996). *Teaching On-Line : Internet Research, Conversation and Composition*. New York : Harper Collins Publishers.
- Bandler, R.&Grinder, J. (1990) *Frogs into Princes, The Introduction to Neuro-Linguistic Programming*. Enfield, UK: Eden Grove Editions.
- Bimmel, P. (2001). *Lernerautonomie und Lernstrategien. Fernstudieneinheit*. München: Langenscheidt.
- Bimmel, P.&Kast, B.& Neuner, G. (2006): *Deutschunterricht planen. Arbeit mit Lehrwerkktionen*. Fernstudieneinheit 18, Berlin: Langenscheidt.
- Boócz-Barna, K. (1997): Nyelvtanári szerepek. In: *Pedagógiai Lexikon* (Báthory Zoltán - Falus Iván főszerk.). Budapest: Keraban Kiadó, 1997. II. kötet, 633. szócikk
- Buzan, T. (1995). *Use Your Head*. London: BBC Books.
- De Bono, E. (1985). *Six Thinking Hats*. Viking.
- Ellis, G. & Sinclair, B. (1989). *Learning to Learn English*. Cambridge: CUP.
- Falus, I. & Kimmel, M. (2003). *A portfolió*. Budapest: Gondolat Kiadói Kör.
- Fremdsprache Deutsch, Stuttgart: Klett. Thematisches Heft „Unterrichtsprojekte” Heft 4/91, 1991.
- Gardner, H. (1993): *Frames of Mind*. Fontana Press (HarperCollins).
- Glaboniat, M. et al. (2002): *Profile deutsch*. München: Langenscheidt.
- Horváth, Zs. & Lukács, J. (Szerk.) (2006). *Új érettségi Magyarországon. Honnan, hová, hogyan? Egy folyamat állomásai*. Budapest: Országos Közoktatási Intézet.
- Kontráné Hegybíró, E.& Kormos, J. (Szerk.). (2004). *A nyelvtanuló, Sikerek, módszerek, stratégiák*. OKKER
- Közös Európai Referenciakeret. Nyelvtanulás. Nyelvtanítás. Értékelés.* (eredeti angol nyelvű változat 2000, magyar fordítás 2002) Strasbourg: Európa Tanács Közoktatási Bizottsága, Közoktatási Bizottság Élő Nyelvek Osztálya
- Majorosi, A. (2006). *Überlegungen zu der aktuellen Problematik der Lehrerfort- und -weiterbildung*. Frankfurt a.M.: Peter Lang (Europäische Hochschulschriften. Reihe IX. Pädagogik).
- Moon, J. (2000). *Children Learning English*. London: Macmillan Heinemann.
- Nemzeti Alaptanterv 2003.* (2004) Budapest: Oktatási Minisztérium.
- Nisbet, J. & Shucksmith, J. (1986). *Learning Strategies*. London: Routledge.
- Norman, S. (Ed). (2003). *Transforming Learning - Introduction to SEAL Approaches*. London: Saffire Press.
- Pollard, A. (1997). *Reflective Teaching in the Primary School*. London: Cassell.
- Scharle, Á. & Szabó, A. (2000). *Learner Autonomy, A guide to activities which encourage leaner responsibility*. Cambridge: CUP
- Schwerdtfeger, I. (2001). *Gruppenarbeit und innere Differenzierung*. Fernstudieneinheit 29, Berlin: Langenscheidt.
- Stevick, E. (1990). *Humanism in Language Teaching*. Oxford: OUP
- Von Oech, R. (1992) *A Wack on the Side of the head*. Menlo Park, California: Creative Think.
- Vygotsky, L. (1986). *Thought and Language*. The MIT Press.
- Warshauer, M. (1995). *E-mail for English Teaching*. Alexandria, VA : TESOL Inc.
- Wood, D. (1988). *How Children Think and Learn*. Oxford: Blackwell.
- Ziebell, B. (1999): *Materialien zur Unterrichtsbeobachtung*. Unter Mitarbeit und mit einer Einführung von H.-J. Krumm. München: Goethe-Institut.

8. MELLÉKLET

8.1 . táblázat. Angol idegen nyelvi oktatási anyagok, modulok a 12-19 éves korosztály számára

Korcsoport	KER nyelvi szint	Az oktatási anyag típusa	Az oktatási anyag (modul) címe
12-15 éves nyelvtanulók	A1	Kreatív kommunikáció	Fine Day
			AniMate
			Questions, questions, questions!
		Internet a nyelvórán	World of kitchen
			Tiny world
		Kreatív kommunikáció	Money
			Smart Moves
		Projekt a nyelvórán	Our wonderful 20TH century - Our year
	A leap in time - Ten years from now		
	A1+	Projekt a nyelvórán	Play with English - (Rhythmic, rhyming and other poems)
			Our wonderful 20TH century - A day in the life of ...
			Exhibition for the blind
		Internet a nyelvórán	Musical instruments
			Christmas
			Secret agents
		Kreatív kommunikáció	Theme Park
			Detective Work
	Communication		
	A2	Projekt a nyelvórán	Our wonderful 20th century - Save what we have left
			Teen Magazine
The Best Book of the Class			
Mysteries tv mystery programme			
Internet a nyelvórán	Journey into cyberspace - Get Your Web Licence!		
A2+	Projekt a nyelvórán	Our wonderful 20TH century - See the 20th century with us!	
14-17 éves nyelvtanulók	A1	Kreatív kommunikáció	You Must Be Joking!
	A1+	Kreatív kommunikáció	Extreme
			Broker Game
		Projekt a nyelvórán	Going places
			Five minutes fame
			What's in a picture?
	A2	Internet a nyelvórán	Leisure is pleasure
			Easter in Europe
			Sports – Olympic Games
			This is us
Life now and some time ago			
Holidays on the NET - Our Calendar			

			City legends - Publishing a Local Legend
			Your ecological footprint - sustainable development
		Kreatív kommunikáció	Nature
			Films
			Problem solving
			Wining and dining
	B1	Projekt a nyelvórán	Interculturally yours
			Add your own ad
			An apple a day - alternative healing
			Meet the authors! -Story writing
16-19 éves nyelvtanulók	A2+	Kreatív kommunikáció	Junk food
			Stereotypes, prejudices
			Who am I and who are you?
		Projektek a nyelvórán	Inventions
	Internet a nyelvórán	Nobel prize	
	Kreatív kommunikáció	Act! Volunteering and charity	
		Protest - Young people for change	
	B1		Youth Culture - Art, Music, Styles and Fashion created by Young People
		Projektek a nyelvórán	Young enterprise - Set up your own business
		Internet a nyelvórán	Young technology
		Kreatív kommunikáció	A day in the life of ... - The job interview game
	Here is the news, where is the news – different worlds in the media		
	B2		Huff and puff – smoking is bad for you. Or is it?
Projektek a nyelvórán		Your story – How to write a mini saga	
Internet a nyelvórán		Children around the world – love, care and responsibility	

8.2 . táblázat. Német idegen nyelvi modulok 12-19 éves korosztály számára

Korcsoport	KER nyelvi szint	Az oktatási anyag típusa	Az oktatási anyag (modul) címe
12-15 éves nyelvtanulók	A1	Kreatív kommunikáció	Konfliktfeld Schule - Schüler und Lehrer -Alltag in der Schule Menschen um uns – wie sind sie? Charaktereigenschaften Zusammen sind wir stark
		Projektek a nyelvórán	Geheimnisvolle Gegenstände: Ist das nicht der Hammer? RÄTSEL-SALAT – Rätselpaß zum Spielen und Nachdenken Schule macht spaß
		Internet a nyelvórán	E-Spass
	A1+	Kreatív kommunikáció	Alles paletti, oder? - Über das Leben miteinander Fernsehen, Fernsehen, Fernsehen... Kennst du den Film? Ein Osterhase in der Krise
		Projektek a nyelvórán	ACTIVITY-SHOW – ... fast wie im Fernsehen Jeopardy - Ein Spiel der Fragen Spielemacher
		Internet a nyelvórán	Alles gute zum Geburtstag! - Geburtstagsgrüße und Geschenke Blinde Kuh Im Klub der Filmexperten
	A2	Kreatív kommunikáció	Lesespaß
		Projektek a nyelvórán	KOCHEN? – Kein Problem!
		Internet a nyelvórán	Blinde Kuh und kalter hund - Junges Gemüse in die Küche! Die goldene Schulglocke - kleine filme der grossen idole Veni, vidi ... viva! - Leben ist Musik
	14-17 éves nyelvtanulók	A1+	Kreatív kommunikáció
Projektek a nyelvórán			Wanderungen in der Welt der modernen Musik Auf den Spuren
Internet a nyelvórán			Japan auf Deutsch
A2		Kreatív kommunikáció	Wer bin ich? Gegenstände in meiner Mikrowelt Der Natur auf der Spur Hüfthose oder ...? Hobby, Abenteuer, Herausforderung Gefährliche und harmlose Aktivitäten Gesund leben?! Farben der Welt - Welt der Farben

		Projektek a nyelvórán	Du bist was du isst Kennst du deine Stadt? - Stadtbesichtigung Wanderungen auf der Landkarte von Europa Zeitreisen in meiner nächsten Umgebung
		Internet a nyelvórán	Tierklassen – klasse Tiere: Rekorde in der Tierwelt Nixalstrix - Die gallische Dorfíade Die bewegte Stadt - Hallo, ich bin Ihr Personalberater! Rotkäppchen am Scheideweg - Alternative Geschichten www.sagen.at In 3 Tagen um die Stadt - Programme in Städten des deutschen Sprachgebietes www.vorleser.net
	B1	Internet a nyelvórán	Journalisten am Werk - Unsere eigene Schulzeitung
16-19 éves nyelvtanulók	A2	Kreatív kommunikáció	Liebe ist alles
	A2+	Projektek a nyelvórán	Die große Hygienemesse
	B1	Kreatív kommunikáció	Presselandschaft, Presseschau Unser Leben vor dem Computer Ich werbe, also bin ich? Vor-Urteile
		Projektek a nyelvórán	Klimawandel in der Diskussion
		Internet a nyelvórán	Die Sieben Weltwunder Mein Sommerjob bei www.schuelerjobs.de
	B1+	Kreatív kommunikáció	Folge 2357 - Seifenoper Sprachen der Welt – Unsere Sprachen
	B2	Kreatív kommunikáció	literatur.digital@daf.hu
		Projektek a nyelvórán	Kaum zu glauben
		Internet a nyelvórán	Greenpeace4kids
	B2+	Kreatív kommunikáció	Schau nicht weg! Ein Tabuthema sucht Öffentlichkeit

8.3 . táblázat. Francia idegen nyelvi oktatási anyagok, modulok 12-19 éves korosztály számára

Korcsoport	KER nyelvi szint	Az oktatási anyag típusa	Az oktatási anyag (modul) címe	
14-17 éves nyelvtanulók	A1	Kreatív kommunikáció	Les Relations familiales Auberge de jeunesse Ville	
		Projektek a nyelvórán	A nous les gateaux! Faites de la musique à la Fete de la musique! Viola la France Vive La Carnaval!	
		Internet a nyelvórán	Voyage virtuel à Paris La bande dessinée	
	A1+	Internet a nyelvórán	Mon festival culturel Parlez-moi d'amour Polar Quizz Tour de France	
	A2	Kreatív kommunikáció	Sante de Fer Vision du futur	
		Projektek a nyelvórán	Créer une radio scolaire Histoire paralleles Il etait une fois un conte... - Atelier d'écriture créative Journal televise - Creer son journal d'informations Notre île imaginaire	
		Internet a nyelvórán	Francophonie Jeux T'aime Le medias français	
	16-19 éves nyelvtanulók	A2	Projektek a nyelvórán	Régym
		A2+	Kreatív kommunikáció	Planning familial
Internet a nyelvórán			Travailler a l'étranger	
B1		Kreatív kommunikáció	Arts Confliture Santé	
		Projektek a nyelvórán	Tol-ere	
		Internet a nyelvórán	Orientation express	
B1+		Kreatív kommunikáció	Dépendances Environ ne ment	
B2		Kreatív kommunikáció	Stratégie d' apprentissage	
		Projektek a nyelvórán	Europass	
		Internet a nyelvórán	Étudilemme	
B2+	Kreatív kommunikáció	Révolte en volts		